

Poistné rozhlády

Časopis
slovenského
poistovníctva

Z aktivít

Günter Geyer čestným doktorom Ekonomickej univerzity

Ekonická univerzita v Bratislave udelila 5. marca titul doctor honoris causa Ekonomickej univerzity v Bratislave Dr. Günterovi Geyerovi, predsedovi predstavenstva a generálnemu riaditeľovi Vienna Insurance Group.

Dr. Geyer sa zaradil k významným osobnostiam, ktoré sú čestnými doktormi tejto univerzity za ich prínos k šíreniu myšlienok humanizmu, demokracie a porozumenia medzi národmi, a to v oblasti vzdelávania, vedy, umenia alebo politiky, a zaslúžili sa aj o rozvoj vedy a vzdelania v Slovenskej republike alebo na Ekonomickej univerzite v Bratislave.

Dr. Günter Geyer sa významne podieľal a podieľa na rozvoji poisťovníctva v Rakúsku a v krajinách strednej a východnej Európy v období ich prechodu na trhovú ekonomiku. Do koncernu VIG patria na Slovensku KOOPERATIVA poisťovňa, KOMUNÁLNA poisťovňa a Poisťovňa Slovenskej sporiteľne.

Na snímke Dr. Geyer (vľavo) preberá symboly akademického titulu z rúk rektora Ekonomickej univerzity Rudolfa Siváka.

Snímka archív

Stretnutie so študentmi

Jedným z poslání Slovenskej asociácie poisťovní je prispievať k príprave odborníkov v poisťovníctve. Začiatkom marca sa pracovníci sekretariátu stretli so študentmi poisťovníctva Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Na trojhodinovom stretnutí sa adepti na prácu v poisťovníctve oboznámili s trendmi moderného poisťovníctva, legislatívou a aktivitami SLASPO.

Študenti a pracovníci sekretariátu si nechali urobiť spoločnú snímku.

Študenti kládli otázky aj po oficiálnom skončení podujatia.
Snímky (ip)

Ples v Redute

Jedným z prvých podujatí v obnovenej Redute bol 9. reprezentačný ples Kooperativity VIG. Zúčastnili sa na ňom manažéri poisťovne, jej zamestnanci, politici, poprední predstavitelia kultúrneho, športového a spoločenského života.

Hostiteľský pár Juraj Lelkes s manželkou víta prezidenta Slovenskej asociácie poisťovní Mareka Jankoviča s manželkou.

Hudobným vrcholom bol duet Heleny Vondráčkovej a Sisy Lelkes Sklovskej.
Snímky Ctibor Bachratý

Poistné rozhľady 1/ 2012

EV 2935/09

Vydáva
Slovenská asociácia
poistovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poistovníctva

Vedúci redaktor
Ing. Ivan Podstupka

*Členovia redakčnej
rady*
JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Čillíková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD.
Mgr. Lucia Muthová, PhD.

Cena ročného predplatného
(šesť čísiel) je
9,00 € / 271,50 Sk
do zahraničia 24,- €
alebo 792,- Sk.
Jednotlivé číslo
1,53 € / 46,- Sk

Adresa
Slovenská asociácia
poistovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29

Telefón
02 / 4342 9985
fax
02 / 4342 9984
e-mail
ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress
Maťo+Karol Rosmáňy
MONADA atelier s. r. o.

Tlač
NEUMAHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

ISSN 1335-1044

Obsah Contents

02

Na aktuálnu tému

Top Story

Pohlavie je reálny rizikový faktor. Záver štúdie spoločnosti Oxera: Na „rovnoprávnosť“ doplatí spotrebiteľ

Gender Is a Real Risk Factor. The Oxera's Study Concludes: The "Equality" May Have Negative Consequences for Consumer

05

Poistovacie podvody

Insurance Fraud

Výskyt poistných manipulácií. Metódy – analýza, experiment, skúška, porovnanie
Claims Handling Occurrence. Methods - Analysis, Experiment, Test, Comparison

The Anti-Fraud Scheme
Poistovanie vesmírnych turistov
Insurance for Space Tourists

10

Prieskum

Survey

Životné poistenie – pomerne veľa výziev.
Porovnanie prieskumu Katedry poistovníctva EU v Bratislave s prieskumom SwissRe
Life Insurance - Many Challenges Ahead. Comparison of Surveys conducted by Department of Insurance, University of Economics in Bratislava and by SwissRe Company

14

Poistovníctvo vo svete

Insurance in the World

Podceňovanie zemetrasenia a jeho dôsledkov. Správa Swiss Re zisťuje nízku poistenosť proti zemetraseniu, a to aj v seizmicky rizikových krajinách.
Underestimating the Impact of Earthquake Effects. New Swiss Re report reveals low earthquake insurance penetration globally, even in countries with high seismic risk.

Riešením len komplexný prístup. Spoločnosti sa vystavujú bezpečnostným rizikám prirýchlym zavádzaním moderných technológií
A Comprehensive Approach is the Only Solution. Accelerated Deployment of Advanced Technologies May Expose Companies to Security Risks
Pohyb na poľskom poistovacom trhu
Polish Insurance Market Performance

16

Resumé v angličtine

English Résumé

Editoriál

K svetlejšiemu zajtrajškomu

Pred pár dňami uplynul presne rok od chvíle, kedy Európsky súdny dvor vydal rozhodnutie zneplatňujúce poisťovníam výnimku na používanie faktorov pohlavia pri výpočte sadzieb poistného. Krátko po zverejnení tohto rozhodnutia sa ozvala eurokomisárka Viviane Redingová. Priam s budovateľským nadšením vyhlásila, že ide o mílnik v boji za rovnoprávnosť žien a ich veľké víťazstvo. Po roku začínajú byť zjavné aj konkrétne plody tohto víťazstva – napríklad už vieme, že ženy budú platiť výrazne viac (rádovo v desiatkach percent) za poistenie pre prípad smrti.

Zvláštne, kde urobili (súdrhovia) chybu? Onedlho uplynú dva roky, čo vypukol „grécky problém“. Spočiatku sme počuli o zľahčovaní situácie, potom ubezpečovanie o tom, že 150 miliárd eur bude Grécku stačiť na vyriešenie problému, neskôr prišli nespočetné zvyšovania týchto súm, pomoc ďalším krajinám. Samozrejme, vždy šťavnato okorenené rečami o konečnom vyriešení problému, o silnejšej Európe a o tom, ako úspešne sme zvládli aj túto krízu. Dnes sú zjavné aj plody tohto víťazstva – rozvrátená eurozóna, bankrotujúce Grécko a ďalší pacienti čakajúci na podobný osud, EÚ rozdelená na „zodpovedných“ a na britských a českých odpadlíkov. Hmm, kde urobili chybu? Čo majú obe tieto témy spoločné? Nuž, je to jednoduché: pôvodcu problému a miesto činu. Bruselskí byrokrati si jednoducho zvykli regulovať všetko, a najradšej to, čo bez problémov funguje desaťročia. Nepomáhajú protesty, argumenty, dôkazy, siahodlhé konzultácie – úradník si jednoducho presadí to, čo je pre nás (občanov, spotrebiteľov, podnikateľov, zamestnancov atď.) údajne najlepšie.

A v dnešnej dobe je údajne to najlepšie pre poisťovníctvo pri výpočte poistného (po zákaze používania pohlavia) aj zákaz používania veku a telesného postihnutia. Zistenia firmy Oxera v prípade pohlavia - tzv. Oxera Study, ktorej najdôležitejšie časti prinášame v tomto čísle – by mali byť povinným čítaním nielen pre nás, zástupcov tých, o ktorých „dobro“ ide, ale najmä pre tých, ktorí to naše dobro chcú.

Aby však tento editoriál nevyznel príliš pesimisticky, zakončím ho niečím pozitívnym. Verím, že Európa aj antidiskriminačnú krízu zvládne a vyjde z nej posilnená. Inšpiráciou nech sú nám žiarovky a ortuťové teploměry.

*Miroslav Čamek,
manažér pre životné poistenie,
Slovenská asociácia poistovní*

Pohlavie je reálny rizikový faktor

Záver štúdie spoločnosti Oxera: Na „rovnoprávnosť“ doplatí spotrebiteľ

Smernica EÚ Gender z roku 2004 si pri prístupe k tovaru a službám vyžaduje rovnaké zaobchádzanie s mužmi a ženami. Poisťovateľom však nezakazovala používať pri kalkulácii poistného a poistného plnenia pohlavie, lebo má v článku 5 (2) výnimku. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, či využijú pohlavie a primerané rozdiely medzi pohlaviami pri poistnom a poistnom plnení.

Všetky národné legislatívy sa rozhodli využiť túto možnosť v životnom rizikovom poistení, dôchodkových anuitách, niektoré i v poistení motorových vozidiel. Európsky súdny dvor 1. marca 2011 rozhodol, že časovo neobmedzená výnimka bola v rozpore s Európskou chartou.

Nemecká asociácia poisťovní (GDV) požiadala spoločnosť Oxera o ekonomickú a objektívnu štúdiu možného dopadu rozhodnutia na ceny poistných produktov v životnom poistení a neživotnom poistení. Správa poskytuje aj kvantitatívne odhady. Prinášame výťah podstatných záverov.

Ceny na báze rizika

Poisťovatelia stanovujú ceny poistných produktov na základe rizika poisteného. Ak poisťovatelia nesmú rozlišovať skupiny osôb podľa rôznej úrovne rizika, ekonomická efektívnosť sa zhoršuje v dôsledku:

- *antiselekcie*. Rovnaké poistné odráža skupiny s nízkym rizikom a priťahuje vysoko rizikové skupiny. Rôzne poistné pre skupiny umožňuje ekonomickú optimalizáciu.

- *morálneho hazardu*. Zákazníci v dôsledku zjednotenia poistného menia svoje správanie.

Napríklad, pri jednotných sadzbách v poistení motorových vozidiel je poistenie cenovo dostupnejšie pre mladých vodičov. To môže zvädzať k rizikovejšiemu jazdeniu.

Ak sa vytvoria obmedzenia pre určovanie cien na báze rizika, dodatočné náklady poisťovní sa môžu preniesť na spotrebiteľov. Pohlavie je pre poisťovne užitočný dlhodobý a stabilný indikátor rizika, ktorý sa nedá nahradiť.

Pri politických diskusiách o využití pohlavia pri určovaní cien v poisťovníctve ide často v prvom rade o obavy, či sa rovnako zaobchádza s mužmi a ženami, a ekonomický efekt sa nerešpektuje. Uprednostňuje sa pohľad, že diferenciácia rizika podľa pohlavia nie je zo širšieho spoločenského hľadiska prijateľná.

Z ekonomického hľadiska však uplatňovanie tvorby cien na základe pohlavia znamená férové zaobchádzanie, pretože pohlavie, ktoré platí vyššie poistné, očakáva vyššie plnenie. Zákaz využívania cenovej tvorby s využitím pohlavia znamená, že muži v priemere dosiahnu iné plnenie než ženy.

Pohlavie a tvorba poistného

Cenová tvorba na báze rizík prináša spotrebiteľom možnosť uzavrieť vhodnejšie poistenie a zvýšiť tak ekonomickú efektívnosť poistného krytia.

To však závisí od poistného, ktoré primerane odráža rizikový profil jednotlivých skupín spotrebiteľov.

Správa skúma využitie pohlavia v cenách poisťovníctva – či rozlíšené poistné (alebo dôchodky pri anuitách) odrážajú rozdiely v rizikách.

Vo všetkých skúmaných krajinách sú medzi ženami a mužmi významné rozdiely v rizikách úmrtnosti (životné rizikové poistenie a dôchodkové renty) a v rizikách nehôd. Líšia sa náklady na poskytovanie poistného krytia, a preto sú podľa pohlavia rozdielne aj ceny.

Pohlavie sa používa ako rizikový faktor len vtedy, keď pomáha pri oceňovaní rizika. Kombinuje sa s inými faktormi hodnotenia. V životnom rizikovom poistení a dôchodkovom poistení je pohlavie vo väčšine krajín druhým najvýznamnejším faktorom po veku. Tam, kde pohlavie nie je spoľahlivým ukazovateľom rizika, sa v cenovej tvorbe nepoužíva.

Správa konštatuje, že

- vo všetkých skúmaných krajinách platia ženy nižšie poistné v životnom poistení ako muži vzhľadom na ich nižšie riziko úmrtnosti do horizontu doby poistenia;
- ženy dostávajú nižšie dôchodky z anuity ako muži. V priemere žijú dlhšie ako muži, takže sa očakáva, že anuitné dôchodky budú poberať dlhšie;
- v poistení motorových vozidiel sú vyššie ceny poistného pre mladších vodičov (v jednotlivých krajinách je hranica 25-30 rokov), mladšie vodičky platia nižšie poistné. To sa vysvetľuje nižším rizikom pri mladých vodičkách, ktoré bývajú zriedkavejšie účastníkmi nehôd. V niektorých krajinách sa pohlavie pri cenovej tvorbe poistenia motorových vozidiel nesmie využívať.

Dôsledky rozhodnutia pre spotrebiteľov

Zákaz využívať pohlavie ako rizikový faktor má rad neželaných dôsledkov pre spotrebiteľov a pre poistný trh všeobecne. Tí, ktorí presadzujú jednotné sadzby poistného pre mužov a ženy na základe spravodlivosti alebo ďalších dôvodov, musia brať do úvahy všetky dôsledky. Získané benefity musia porovnať s nákladmi reštrikcie, aj dôsledky na redistribúciu a ďalšie aspekty „spravodlivosti“.

Bezprostredným účinkom zákazu používania rizikového faktora pohlavia na ceny je prerozdelenie poistného z vysoko rizikových skupín na skupiny s nízkym rizikom.

Redistribučné efekty naznačujú, že jednotné ceny poistného spôsobia výrazné zvýšenie poistného

Na aktuálnu tému

mužom pri poistení na dožitie, ženám pre prípad smrti a mladým ženám pri poistení motorových vozidiel. Podľa dostupných údajov pre vybrané krajiny by sa

- mužom (vo veku 65 rokov) znížilo plnenie z poistenia na dožitie o päť percent, možno i viac
- ženám (vo veku 40 rokov) by sa zvýšilo poistné pri životnom rizikovom poistení približne o 30 percent alebo viac

- mladým ženám (vo veku 20 rokov) by poistné za poistenie motorových vozidiel vzrástlo o 11 percent alebo viac.

Dodatočné náklady poisťovní v dôsledku uplatňovania jednotného poistného vzrástú. Môžu sa zvýšiť aj náklady na marketing a predaj. Všetky zvýšené náklady sa prenásu na spotrebiteľa. Konkurenčné podmienky sa nezmenia, pretože to bude platiť pre všetkých poisťovateľov.

V krajinách, ktoré zaviedli jednotné poistné pre mužov i ženy pri poistení motorových vozidiel, vzrástli ceny pre menej rizikové pohlavie a pre rizikovejšie klesli. Poistné sa spriemerovalo, a toto priemerné poistné v dôsledku dodatočných nákladov vzrástlo.

Tieto zmeny v poistnom pravdepodobne povedú k určitým zmenám v spotrebiteľskom dopyte.

Antiselekcia spôsobí pokles záujmu o poistné produkty. Môže viesť k neželaným sociálnym dôsledkom, vrátane zníženia záujmu o finančné zabezpečenie do budúcnosti. Politika poškodzujúca tretí pilier dôchodkového systému – súkromné poistenie – nie je v týchto zlých časoch vhodná.

Prístup

Hlavným cieľom štúdie bolo poskytnúť zásadnú ekonomicky podloženú analýzu.

Medziiným aj:

- vysvetlenie, prečo sa pohlavie využíva pri tvorbe cien ako rizikový faktor a prečo je tvorba cien na báze rizika pre súkromné poistenie kľúčová
- vyhodnotenie, ako vplýva zákaz používania pohlavia na poisťovníctvo, spotrebiteľov a kvantifikácia jeho dôsledkov
- informovanie Európskej komisie a ďalších inštitúcií o neželaných dôsledkoch.

Faktor pohlavia sa používa len pri poskytovaní produktov, pri ktorých sa riziká líšia podľa pohlavia, a to riziko úrazu, chorobnosti a úmrtnosti. Táto štúdia zahŕňa tri hlavné produkty:

- dôchodky, ktoré sú vyplácané z dôchodkových fondov ako pravidelné platby od dohodnutého veku poisteného do konca života
- plnenie v prípade smrti poisteného oprávneným osobám v podobe jednorazovej platby alebo v pravidelných intervaloch
- poistenie zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel.

Dôchodkové anuity

Pri rovnakej výške naakumulovanej (nasporenej) sumy môžu muži v priemere očakávať vyššiu mesačnú anuitnú splátku než ženy. Očakávaný vek dožitia 65-ročných žien je o 3,4 roka vyšší než u rovnako starých mužov, takže 200-tisícový fond sa premietne na tok pravidelných platieb, ktorý bude o 3,4 roka

dlhší. Výsledkom je nižšia mesačná platba. Celková vyplatená anuita muža a ženy je veľmi podobná. Malý rozdiel v čistej súčasnej hodnote je spôsobený metódou odhadu. To ukazuje, že ženy a muži dostanú v čase života rovnaké plnenie, ale mesačné (ročné) splátky závisia od rozdielov v očakávanej dĺžke života.

Očakávaná dĺžka života a výška anuity – Holandsko, 65-ročný (ročná)

	Počet očakávaných rokov života	Hodnota anuity v eurách	Ročná platba v eurách	Celková výplata anuity v eurách	Čistá súčasná hodnota
Muž	17,5	200 000	13 732	220 244	182 807
Žena	20,9	200 000	11 882	248 471	181 732

Zdroj: výpočty Oxera

Dôsledky na spotrebiteľa – redistribučné efekty

Pri anuitách sú menšie ako pri rizikovom životnom poistení, pretože rozdiel medzi očakávanou dĺžkou života mužov a žien vo veku 65 rokov je menší ako rozdiel úmrtnosti mužov a žien v štyridsiatke.

Redistribučné efekty na mesačné dôchodky z anuit v eurách

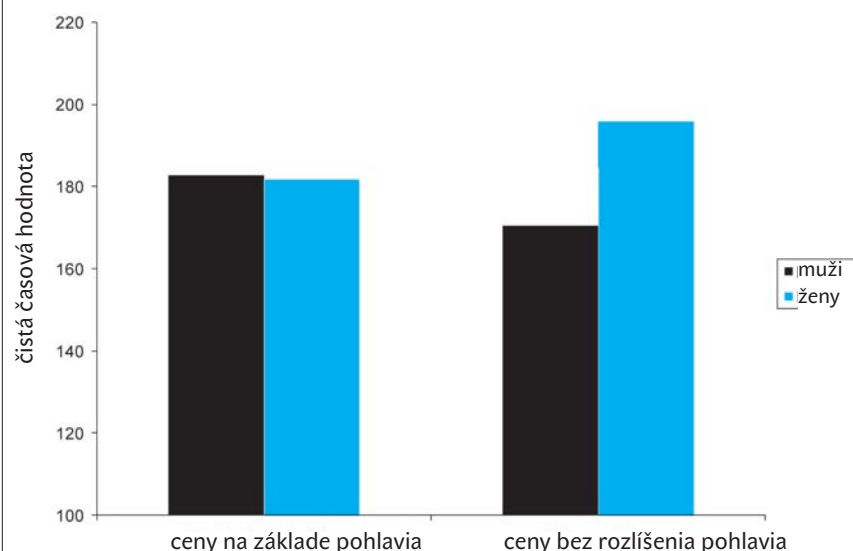
	Podľa pohlavia		Unisex	% zmeny v dôchodku	
Krajina	Muži	Ženy		Muži	Ženy
Nemecko	867	783	825	-5	+5
Holandsko	1 144	990	1 067	-7	+8
Priemer	913	818	866	-5	+6

Zdroj: www.check.de; www.rastreator.com; www.independen.nl

Poznámka: Priemer krajín vychádza z ich váhy podľa počtu obyvateľstva.

Pri anuitnom dôchodku bez rozlíšenia pohlavia dostanú muži za svoj život výrazne menej anuitných platieb než ženy, lebo priemerná očakávaná dĺžka ich života je kratšia. Znamená to, že čistá súčasná hodnota očakávaného plnenia je u mužov nižšia než u žien, čo zníži atraktivitu poistenia pre mužov.

Čistá súčasná hodnota dôchodkových anuit v Holandsku

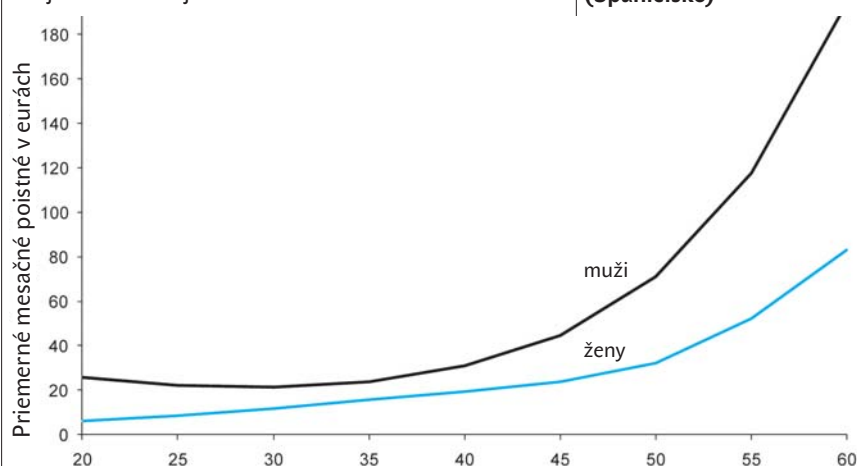
Zdroj: Analýzy na základe údajov z webových stránok

Rizikové životné poistenie

Životné poistenie má poskytnúť finančnú ochranu oprávneným po smrti poistenej osoby. Základné životné poistenie nie je rezervotvorné. Pri stanovení ceny poistného je kritickým faktorom pravdepodobnosť smrti poistenej osoby. Spravidla sa vychádza z veku poistenej osoby, pohlavia, zdravotného stavu, fajčenia. Niekedy pristupuje ako sociálno-ekonomický indikátor i miesto bydliska. Rizikové poistenie je v celej Európe prakticky rovnaké.

Graf ukazuje priemer mesačného poistného, ktoré by muži a ženy mali platiť pri desaťročnej poistke rizikového životného poistenia na 200 000 eur.

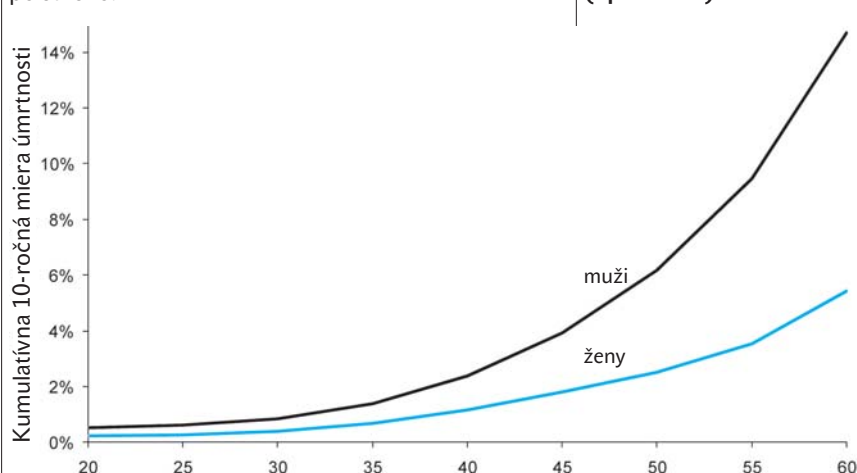
Ukazuje, že muži platia viac než ženy, rozdiel sa výrazne zvyšuje vo veku okolo 45 rokov. Podobné je to aj v ďalších krajinách.

Zdroj: www.rastreator.com

Vek a pohlavie sú kľúčovými faktormi pri odhade pravdepodobnosti smrti osoby, vychádza sa zo štatistík úmrtnosti. Miera úmrtnosti je kľúčová pri stanovení cien poistného.

Ďalší graf ukazuje kumulatívnu mieru úmrtnosti podľa pohlavia a veku v Španielsku. Krivky sú prakticky totožné s krivkami poistného. Ukazujú, že úmrtnosť (a teda aj riziko) je podobná ako ceny poistného pri rizikovom životnom poistení. Podobný stav je aj v ďalších európskych štátoch. Je to tesná korelácia medzi úmrtnosťou a poistným, pretože pohlavie je významným rizikovým faktorom pri určovaní ceny poistného.

Úmrtnosť podľa pohlavia a veku (Španielsko)

Podobnosť úmrtnosti v závislosti od veku a pohlavia s profilom rizikového životného poistenia vedie k tomu, že rozdiely v poistnom na základe pohlavia sa dajú vysvetliť rozdielmi v riziku a nákladoch na poistné plnenie. Podobne ako v prípade anuitných dôchodkov to najlepšie ilustruje porovnanie očakávaného celkového poistného a očakávaného plnenia zo životného poistenia, náležite diskontovaného.

Poistné z rizikového životného poistenia a plnenie (Nemecko)

	Mesačné poistné	Čistá súčasná hodnota poistného v eurách	Čistá súčasná hodnota plnenia v eurách	Pomer plnenia a poistného
Muž	30,09	3 101	2 914	94 %
Žena	20,99	2 135	1 892	89 %

Zdroj: výpočty Oxera

Poznámka: Mesačné poistné pri desaťročnom životnom poistení 40-ročnej osoby vyšlo z mediánov piatich najväčších nemeckých poisťovní. Využili sa úmrtnostné tabuľky DAV-2008-T a priemerná ročná diskontná sadzba 3 percentá.

Posledný stĺpec ukazuje pomer očakávaného plnenia a poistného. Pri mužoch a ženách sa tento pomer líši, no rozdiel je podstatne menší než rozdiel medzi celkovým mesačným poistným. Rozdiel môže byť spôsobený inými úmrtnostnými tabuľkami a ďalšími faktormi, ktoré jednotlivé poisťovne používajú pri výpočte poistného. Napríklad rozdiely v podiele fajčiacich mužov a žien alebo v podstatných faktoroch oceňovania rizika môžu viesť k rozdielom v pomere plnenia a poistného mužov a žien.

Tabuľka znázorňuje potenciálnu redistribúciu spôsobenú jednotnými sadzbami pri rizikovom životnom poistení v piatich európskych krajinách. Percentuálny rast poistného pre ženy je vyšší než percentuálny pokles poistného pre mužov. Spôsobuje to percentuálna prevaha mužov v portfóliu. Jednotné sadzby poistného budú bližšie k mužskému poistnému než k ženskému.

Redistribučné efekty v poistnom v rizikovom životnom poistení v eurách

	Podľa pohlavia		Unisex	% zmeny v dôchodku	
	Muži	Ženy		Muži	Ženy
Krajina					
Španielsko	30,8	19,3	26,8	-13	+39
Nemecko	30,1	20,7	26,8	-11	+30
Holandsko	23,8	20,9	22,8	-4	+9
Česko	44,5	23,0	37,0	-17	+61
Poľsko	37,1	23,0	32,1	-13	+40
Priemer	31,9	20,9	28,0	-12	+34

Zdroj: www.check.de; www.rastreator.com; www.independen.nl; www.pojisteno.cz, (Poľsko - priamo z poisťovní)

Poznámka: Porovnanie medzi krajinami nie je možné v dôsledku rozdielných politík. Predpokladali sa kurzy 25 CZK/euro a 4,4 PLZ/euro. Priemer krajín vychádza z ich váhy podľa počtu obyvateľstva.

Na aktuálnu tému

Rozdiely medzi krajinami vyplývajú z úrovne, akou sa líši poistné mužov a žien. Navyše, poistné sa porovnáva ťažko, lebo v jednotlivých krajinách sú rozdiely v poistnej politike. Vzrast poistného žien by mohol byť výraznejší v krajinách, kde je rozdiel medzi poistným mužov a žien nateraz veľmi výrazný.

Poistenie motorových vozidiel

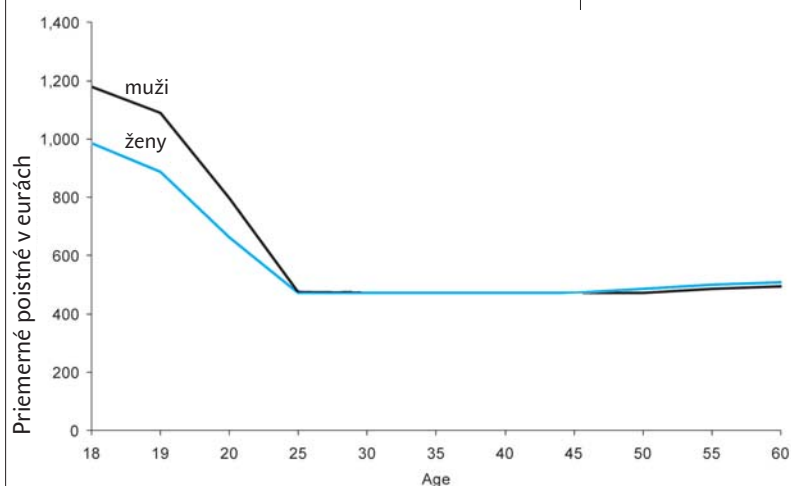
Medzi európskymi krajinami sú značné rozdiely v uplatňovaní poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel. Ich podoba je podstatne pesterjšia ako pri životnom poistení, vystupuje tu viac rizikových faktorov. Cenová tvorba vychádza z nákladov poisťovní. Pri PZP je jedným z určujúcich rizík účasť na dopravnej nehode. Tabuľka uvádza rizikové faktory uplatňované v štatistickej analýze rizík, a najmä pri určovaní cien.

Rizikové faktory pri PZP

Charakteristika vodiča	Charakteristika vozidla	Environmentálne faktory	Poistné faktory
- vek - pohlavie - manželský stav - povolanie - dĺžka vodičského oprávnenia - typ vod. oprávnenia - história (nehody, nároky) - priestupky	- typ vozidla - objem motora - alarm - ročné kilometre - nehodová história	- lokalita - nočné parkovanie	- typ poisťky - dĺžka poisťky - priebeh poistenia - spoluúčasť

Keď poisťovňa vozidlo poistuje, chce vedieť, kto bude vozidlo viesť a spresní riziko spojené s prevádzkou. Napríklad, ak bude mladý vodič riadiť auto rodiča, ktoré je na neho poistené, riziko nehody a z nej vyplývajúce nároky sú vyššie, ako keby ho riadila len 40- či 50-ročná osoba. Preto sa poisťovne v záujme presnejšieho odhadu rizika pýtajú aj na ďalších vodičov vozidla, najmä mladších ako 25 rokov. Rozsah vplyvu vodičov mladších ako 25 rokov na výšku poistného je v jednotlivých krajinách rôzny.

Poistné PZP podľa pohlavia a veku (Nemecko)

Z grafu je jasné, že pohlavie má na poistné PZP vplyv, a to vo vzťahu k veku. Mladí muži platia výrazne vyššie poistné ako mladé ženy, ale v štyridsiatke už platia rovnako. Takto je to vo všetkých krajinách, kde sa pri tvorbe cien používa pohlavie.

Poistné PZP pre mužov a pre ženy vo vybraných krajinách v eurách

	%, o ktoré poistné mužov presahuje poistné žien		%, o ktoré je poistné 20-ročných vyššie ako 40-ročných	
Krajina	vek 20	vek 40	muži	ženy
Francúzsko	20	0	68	35
Nemecko	19	0	60	40
Taliansko	30	0	178	116
Španielsko	41	18	107	123
Priemer	27	5	103	79
V. Británia	60	12	132	50

Zdroj: Výpočty Oxera sú z web stránok.

Poznámka: Tabuľka ukazuje, o koľko percentuálnych bodov presahuje hodnota 100 percent porovnávacieho základu. Údaje Veľkej Británie nie sú kvôli zdroju úplne porovnateľné.

Ďalší graf ukazuje nároky na plnenie podľa pohlavia a veku v Nemecku. Rozdiely sú zrejme. Najvyššie nároky sú pri 18-ročných mužoch, s vekom klesajú u mužov i žien. Vo veku 25 rokov sú hodnoty pri mužoch a ženách podobné a ustávajú sa na úrovni starších vodičov. Krivky sú podobné ako v grafe vyjadrujúcom poistné – to jasne dokazuje oprávnenosť diferenciácie poistného podľa pohlavia a veku.

Dopad zákazu na poistný trh, sociálne dôsledky

Antiselekcia môže spôsobiť znefunkčnenie poistných trhov a poistno-technické rezervy už nebudú adekvátne. Štúdia pripúšťa, že zákaz zohľadňovať pohlavie povedie ku kolapsu poistno-technických rezerv pri všetkých troch skúmaných produktoch. Kým je pohlavie dôležitým rizikovým faktorom, rozdiely medzi mužmi a ženami pri tvorbe poistno-technických rezerv vo všeobecnosti nie sú veľmi veľké. Pri jednotných sadzbách poistného sa to však mení. A mení sa aj štruktúra dopytu.

Bude mať dva vážne dôsledky:

- Pokles rizikového životného poistenia žien zníži finančné zabezpečenie rodín.
- Politika podnecujúca občanov starať sa o finančné zabezpečenie v starobe sa jednotnými sadzbami poistného zneistí, v budúcnosti hrozí chudoba v starobe.

(spracoval ip)

Ilustračné snímky archív

Výskyt poistných manipulácií

Metódy - analýza, experiment, skúška, porovnanie

Škody v dôsledku vandalizmu

V posledných rokoch sa značne zvýšil počet nahlásených škodových udalostí, pri ktorých mal chodec či cyklista „nedopatrením“ spôsobiť silné poškriabanie povrchu osobného vozidla. Pri bližšom preverovaní opísaného priebehu škodovej udalosti sa ukazujú rozpory.

Predovšetkým v mestách stále častejšie zisťujeme, že **zaparkované vozidlo vedome demoloval okoloidúci chodec**, ktorý si niesol rôzne nástroje, aby nimi „pôsobil“ na vozidlo. Takýmito poškodeniami rad ich majiteľov klamlivo opíše priebeh škodovej udalosti a pokúša sa finančne zaťažiť poisťovňu.

Vandal si môže priniesť rôzne predmety, ktorými spôsobí škrabance na rôznych miestach karosérie – na dverách, blatníku, kapote.

Rozsiahle oblasti vozidiel nie sú pri neúmyselne zapríčinených škodách plauzibilné, lebo

- osoby nemajú dostatočne vysokú rýchlosť pohybu
- osoby majú tendenciu po prvom dotyku prerušiť kontakt.

Typické škody úmyselne spôsobené vandalizmom sú obvykle vo výške 60 – 80 cm, čo sa odvodzuje od telesnej výšky chodca. Tento typ stôp sa teda nachádza zreteľne vyššie než zodpovedá rovine nárazníka. Vandali dávajú prednosť zvislým plochám na boku vozidla. Poškodené oblasti mávajú i určité charakteristické znaky, „kresbu“. Spravidla sú to vlnovité tenšie škrabance, ktoré vytvorilo rovnomerné pritlačenie ruky. Hĺbka škrabancov ide nezriedka cez celú vrstvu laku až po povrch dielcov karosérie. Ak by sme pozorovali charakter kresby škrabancov z väčšej vzdialenosti, rôzne typy škrabancov budú veľmi podobné, hoci ich spôsobili rôzne nástroje. Bežne používané nástroje, ktorými sa úmyselne poškodzuje lak vozidiel, bývajú hroty zámkových kľúčov, skrutkovače, klince, hrany mincí a pod.

Pomocou makroobjektívu či mikroskopu sa dajú zhotoviť detaily škrabancov na povrchu laku. Pomerne lacné digitálne mikroskopy sa môžu pripojiť cez bežné rozhranie k počítaču. Ak sa použije notebook, možno priamo na mieste obhliadky urobiť mikroskopické snímky.

Jednoduchá meracia lupa umožňuje zmerať šírku škrabancov s presnosťou na desatinu milimetra. Lupa možno kúpiť v bežnej filatelickej predajni. Umožňuje zväčšenie 1:8.

Skúšky s porušením laku rôznymi predmetmi viedli k záveru, že nie je škrabanec ako škrabanec. **Dôkladná analýza odhalí markantné rozdiely zapríčinené tvarmi a tvrdosťou predmetu.**

Na praktické spracovanie jednotlivých prípadov sa odporúča, aby sa opísaný priebeh škodovej udalosti

Analýza nadväzuje na článok Poistovacie podvody individuálne i organizovane v piatom minuloročnom čísle Poistných rozhľadov (s. 07 – 09)

spresnil (rekonštruoval) v rámci experimentu na nejakom vraku alebo dielci karosérie z havarovaného vozidla. Vytvorené škrabance sa porovnávajú. Druhá možnosť technického preverenia škodovej udalosti spočíva v stanovení **smeru vytvorenia škrabanca**. Ak ide o škodu v dôsledku vandalizmu, ktoré by sa mali likvidovať na základe „prispôsobeného“ opisu škodovej udalosti, tak skutočný smer vytvorenia škrabancov nepozná ani držiteľ vozidla, ani údajný škodca. Údajní aktéri škodovej udalosti však v rámci svojho opisu udalosti musia smer určiť. Ak nimi udaný smer skĺznice nesúhlasí so skutočným, hneď možno poukázať na tento kvalitatívny rozpor. Dá sa predpokladať 50-percentná úspešnosť tohto postupu, lebo pri vandalizme je vytvorenie stôp jedným či druhým smerom približne rovnako pravdepodobné. Smer vytvorenia škrabancov možno pri obhliadke vozidla zistiť takmer vždy, keď sa podrobne preskúma lícovanie karosérie, kde prechádzajú škrabance. Ak sa nejaký pôsobiaci objekt pretiahne cez medzeru medzi hranami dverí, charakter vedenia škrabanca bude vykazovať geometrickú asymetriu.

Stret prevádzok

O strete prevádzok hovoríme, ak chybné počínanie nejakého účastníka cestnej premávky vyvolá vybočenie iného účastníka premávky s rizikom havárie alebo kolízie. **K vzájomnému kontaktu vozidiel spravidla nedochádza.** Vo výnimočných prípadoch môžu vzniknúť stopy po ľahkom dotyku vozidiel. Fingované strety prevádzok sa pomerne často vyskytujú pri všeobecnom poistení zodpovednosti, lebo škodca sa nemusí obávať straty zľavy zo štandardného poistného za bezškodový priebeh.

Väčšie podozrenie vzniká, ak na miesto dopravnej nehody nebola privolaná polícia. Poškodený je vo veľmi zlej dôkazovej situácii najmä vtedy, ak na vozidlách nie sú stopy po vzájomnom kontakte. **Škodca totiž môže poprieť svoj podiel na zavinení nehody.** Poškodený bude preto na políciu naliehať, aby prípad zdokumentovala. V takýchto prípadoch nikdy nie je ďaleko podozrenie, že ide o fiktívnu škodovú udalosť. Po uplynutí nejakého času býva predložený opis škodovej udalosti, podľa ktorého mal iný účastník cestnej premávky spôsobiť nehodu napríklad jazdou v protismere, alebo tým, že nerešpektoval pravidlo o prednosti v jazde. Pretože na skutočnom mieste nehody často nie sú vhodné pomery (vyústenie komunikácie do križovatky, zákruta), je nevyhnutné „preložiť“ miesto nehody inam. Takýto prípad dáva dobré vyhliadky, aby sa poistovací podvod podarilo dokázať, ak sa poškodenie vozidla dá do súvislosti s údajnou udalosťou na vymyslenom mieste dopravnej nehody.

Pri preverovaní fiktívnych dopravných nehôd tohto

typu často pomôže posúdenie plauzability. Okrem špecializovaných odborných kruhov je málo známe, že reakcia pri vyhýbacom manévri prebieha zautomatizovaným (reflexným) spôsobom, pričom vodič v okamihu svojho rozhodnutia vyhnúť sa hľadá v dopravnom priestore medzeru. Tento typ reakcie sa charakterizuje ako vyhnutie sa smerom preč od nebezpečenstva.

Škodová udalosť v súvislosti so samovraždou

Pri praktických analýzach dopravných nehôd je často nepochopiteľné, že vozidlo obsadené jednou osobou z nejasných príčin pri vysokej rýchlosti havaruje. Nezriedka sa potvrdí podozrenie, že ide o zámerne spôsobenú udalosť s cieľom spáchať samovraždu. Podľa odhadu poisťovateľov je to až sedem percent z dopravných nehôd, keď je vodič v aute sám a utrpí smrteľné zranenie. Neraz je uzavretá vysoká životná poisťka v prospech pozostalých. Vtedy, a takisto pri vysokých škodách tretím osobám, je **poisťovňa vysoko zainteresovaná na objasnení prípadu**. Ten sa neraz končí pred súdom.

Poistenie nekryje škody, ktoré boli prevádzkou vozidla spôsobené tretím osobám, ak bol vznik týchto škôd spôsobený úmyselne. Pri samovražde je úmysel, prirodzene, daný, avšak úmyselné konanie sa musí dokázať. (Treba poznamenať, že škody spôsobené tretím osobám sú v Nemecku aj tak kryté – existuje garančný fond poisťovateľov na krytie škôd spôsobených pri dopravných nehodách motorových vozidiel, ktorý vstupuje do prípadov, kde škoda vznikla „úmyselne a protiprávne“.)

Vynára sa právna otázka, do akej miery možno na základe technickej rekonštrukcie priebehu dopravnej nehody dokázať úmysel. Analytik dopravných nehôd však môže prispieť k odpovedi na otázku, aké okolnosti hovoria pre podporu samovraždy. Technický znalec spravidla posudzuje nárazovú rýchlosť, či v priebehu deja nechýbali realizovateľné a účinné zásahy do ovládania vozidla (absencia obranných manévrov), či vodič nerobil nejaké neobvyklé opatrenia. Samovrahovia napríklad nepoužijú bezpečnostné pásy, kritický úsek pred miestom budúceho nárazu viackrát prechádzajú, často pred činom požívajú alkoholické nápoje alebo drogy.

Manuálne rozširovanie rozsahu škôd

Častou manipuláciou je zväčšovanie rozsahu škôd **po reálnej dopravnej nehode**. Pri vznesení požiadavky na likvidáciu škôd rozpočtom sa páchatelia nechávajú zlákať, aby do kalkulácie nákladov na opravu pridružili aj nepoškodené dielce karosérie. Obstaráva sa to cieľovými údermi alebo inými manipuláciami. Najjednoduchším variantom je silnejšie kopnutie do zvislej časti karosérie, ktoré spôsobí radiálnu

deformáciu. Po obhliadke vozidla poisťovňou alebo znalcom možno deformáciu takmer dokonale odstrániť protiúderom z vnútornej strany karosérie. Kopnutím sa dá bez problémov vytvoriť veľkoplošná priehlbina dverí, predného blatníka alebo zadného dielca boku karosérie.

Na rozšírenie rozsahu škôd sa využívajú úderné nástroje ako kladivo, kameň. Ak kameň vedie ruka, zo zásady sa nikdy nepodariť vytvoriť ryhy, ktoré by prebiehali vodorovne. Aj z hľadiska vlastného poškodenia je podstatný rozdiel medzi stopami vytvorenými údernými nástrojmi a stopami, ktoré vzniknú pri klznom kontakte s iným vozidlom. Preto pri likvidácii možno už z bežných snímkov rozoznať poškodenia vozidla vzniknuté v dôsledku nárazu od manuálne vytvorených poškodení.

Účinné je predstieranie skrútenia celej karosérie tak, že na streche vozidla sa vytvárajú zdanlivo sprievodné záhyby. Využívajú sa rôzne metódy. Pretože preliačiny by mali byť mäkké (nekontaktné, neostre), manipuluje sa tak, že oceľová rúrka sa ovínie handrou a udrie sa ňou zhora na plochu nad B-stĺpikom. Ďalšou metódou umelého lokálneho preliačenia strechy vozidla je silný úder hranou dlane na horný okraj strechy. Vytvorí sa mäkké preliačenie, ktoré tiež môže viesť k nesprávnemu záveru, že celá karoséria bola skrútená. Iným typom manipulácie je predstieranie vzniku škôd na nápravách. Cieľom je výmena rôznych súčiastok a konštrukčných celkov náprav. Najčastejšie sa predstiera poškodenie prednej nápravy cieľovými údermi kladivom na okraje diskov kolies. Tento typ manipulácie zanecháva na okrajoch diskov stopy po priamom kontaktnom pôsobení. Nemôžu vzniknúť pri bodovom type kolízie s rohom iného osobného vozidla. Najľahšie sa rozšírenie rozsahu škôd dokazuje vtedy, **keď sa predložia snímky vozidla pred manipuláciou a po nej**. Pri mnohých dopravných nehodách polícia či niektorý z účastníkov vyhotoví fotodokumentáciu priamo na mieste dopravnej nehody. Pri podozrení na podvodné konanie sa oplatí porovnať snímky z miesta dopravnej nehody so snímkami urobenými v rámci stanovenia výšky škôd na vozidle.

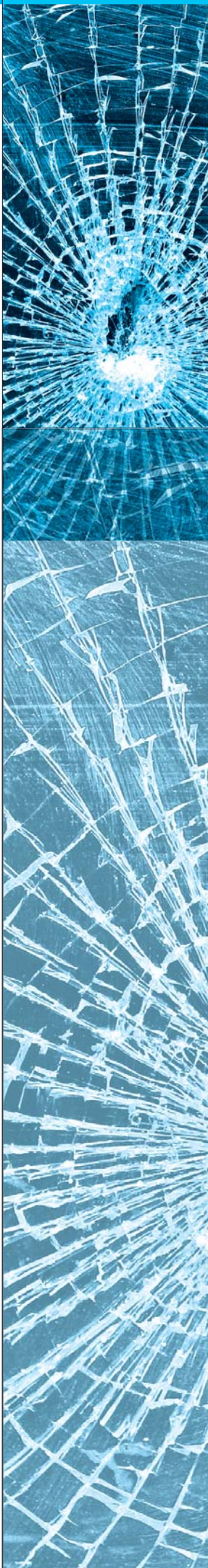
Pracovné metódy – praktické postupy

Analýza kompatibility deformácií pozostáva zo štyroch krokov.

Morfológia. Náuka o tvaroch. Najprv sa zhotovia snímky tvarov a snímky deformačných oblastí z viacerých pohľadov. Potom sa snímky spracujú a v príslušnej mierke prenesú do určitého grafického prostredia. Rozmery vozidla sa môžu prevziať zo spracovaných snímkov typovo zhodného vozidla.

Kolízna pozícia. Treba vyhľadať snímky, ktoré obsahujú markantnú kresbu tvarov a stôp v deformačných oblastiach, a podľa nich stanoviť kolíznú pozíciu dopravných prostriedkov. Kolízna pozícia sa skladá z obrysového prekrytia profilov, uhla nárazu a výškového usporiadania vozidiel.

Detailné priradenie charakteristických stôp a poškodení. Ak je založené na správnej kolíznej pozícii, môže sa preskúmať každý detail charakteru deformačných oblastí. V rámci optimalizácie určenia kolíznej pozície musí ku každému obtlačku existovať korešpondujúci opozitný tvar na vozidle, s ktorým došlo ku kolízii.

Základné postupy skúmania kompatibility
– Prekrytie grafických vyobrazení daných typov poškodených vozidiel, ktoré sú v mierke. Možno použiť priehľadné fólie alebo kresliace programy CAD.

– Prekrytie snímok deformačných oblastí poškodených vozidiel s využitím PC grafických editorov.
– Rekonštrukcia kolíznej pozície pomocou prístavenia fyzického typuvo zhodného vozidla.

Analýza kompatibility sa končí jasným výsledkom: Poškodenia sú kompatibilné (korešpondujú, zodpovedajú si), alebo sú kompatibilné čiastočne, alebo vôbec nie sú kompatibilné.

Rôzne markantné obtlačky tvarov a príslušných pôsobiacich tvarov sa musia v deformačných zónach zhodovať.

Porovnanie intenzity pôsobenia. V poslednom kroku sa môžu dať do súvislosti rozsahy deformácií na oboch dopravných prostriedkoch. Predpokladom je, aby sa znalec dôkladne zaoberal štruktúrou vozidla (tuhostným a tvarovým usporiadaním) pod povrchom karosérie.

Nárazové skúšky a porovnávacie prípady

Aby sa charakter poškodenia v deformačných oblastiach dopravných prostriedkov mohol komplexne vyhodnotiť, je žiaduce vykonať nárazové skúšky. Z nich možno získať poznatky napríklad o smere pôsobiacich síl. Najčastejšie kolízne pozície sú kvalitne zdokumentované v odbornej literatúre. Často je však riešenie určitého prípadu mimo oblasti vedeckej alebo teoretickej argumentácie. Vtedy sa musia podmienky kolíznej situácie spresniť na základe nárazovej skúšky alebo experimentu.

Experiment nemusí byť veľmi nákladný

Príklad. Vodič dodávky tvrdil, že jeho čelné sklo sa rozbilo, lebo pred ním idúce nákladné vozidlo stratilo kúsok dreva. Experiment urobili na autovrakovisku. Rozdiel kolíznych rýchlostí dosiahli pomocou športového praku. Merania ukázali, že s touto pomôckou možno dosiahnuť rýchlosť projektilu 150 km/h. Výsledok bol jednoznačný. Kúsok dreva bol príliš mäkký na to, aby dokázal spôsobiť puvčinové prasknutie čelného skla. Kúsok dreva sa po niekoľkých pokusoch roztrieštil, čelné sklo však ostalo neporušené. Porovnateľný charakter poškodenia sa dosiahol, až keď sa kúsok dreva nahradil menším kovovým predmetom s ostrými hranami.

Aj bežné dopravné nehody sú cennou studnicou vedomostí, slúžia ako porovnávacie prípady.

Technickým znalcom sa oplatí, ak si pre typické kolízne pozície vybudujú databanku poškodení deformačných oblastí vozidiel. Vyhodnotením podkladov často možno odpovedať na otázky, ktoré by sa inak dali objasniť len nákladnými nárazovými skúškami. Na archiváciu znaleckých posudkov, vrátane digitálnych snímok, môžu poslúžiť špeciálne programy. Potom treba prehľadať len tú časť archívu, ktorá obsahuje vhodné porovnávacie prípady.

Po analýze geometrickej kompatibility sa často vynára pochybnosť, či ten a ten dielec je skutočne schopný vytvoriť (zanechať po sebe) práve tak formovanú a hlbokú deformáciu, alebo sa to dá s istotou vylúčiť. Poslednou možnosťou na objasnenie prípadu ostáva experiment, ktorý možno urobiť s typovo presne zhodným vozidlom alebo s vozidlom podobnej konštrukcie. Mnohé prípady experimentov a nárazových skúšok dokázali, že sú užitočné nielen pre

znalcov pri objasňovaní špecifických prípadov. Výsledkami jednotlivých nárazových skúšok sa získavajú aj poznatky o deformačnom správaní komponentov používaných pri konštrukcii vozidiel. Je prípustné, aby sa zo skúšky s určitými typmi vozidiel **preniesli závery i na iné kolízne konštelácie**, pri ktorých sa (v rozumnej miere) odlišujú podmienky či obsah znaleckej úlohy a vystupujú pri nich typovo odlišné vozidlá?

Konštrukčné riešenia jednotlivých výrobcov dopravných prostriedkov sú často podobné – všeobecne sa to týka dielcov karosérie, ako sú dvere, blatníky, kapoty a prahy. Väčšie konštrukčné rozdiely sú v rôznych typových vyhotoveniach karosérie (kompaktné vozidlá, kombi, limuzína a pod.) než v konkrétnom výrobcovi určitej značky vozidiel. V rámci istej kategórie vozidiel sú najväčšie rozdiely v konštrukcii nárazníkov, pretože sa tu využívajú rôzne materiály a konštrukčné princípy. Za veľmi rozmerným plastovým krytom nárazníka sa pri mnohých modeloch vozidiel nachádzajú pomerne tuhé priečne výstuže nárazníkov. Tie väčšinou tvoria oceľové alebo hliníkové profily. Niektorí výrobcovia upúšťajú od používania spevňujúcich konštrukčných prvkov a nahrádzajú ich objemovými výplňami na báze polystyrénu. Iní výrobcovia používajú pri konštrukcii nárazníkov len poddajný plast, za ktorým sú tenké podperné prvky. Tieto konštrukčné rozdiely majú vplyv na tuhosť vozidiel vpredu i vzadu. Ak nemáme reálnu možnosť obstaráť si o konštrukcii nárazníka príslušné informácie, odporúča sa urobiť prehliadku vozidla v čiastočne demontovanom stave. V princípe však možno preniesť závery vyvedené z bodového typu kolízie VW Golf na prípad, keď sa skúma charakter kontaktných stôp so skúznicu na boku vozidla Mazda 323.

Mnohé nárazové skúšky ukázali, že pri známych podmienkach možno presne reprodukovat charakter poškodení. Ak sú na základe analýzy kompatibility presné informácie o konfigurácii kolízie (deformačné obrysové prekrytie, uhol nárazu, výškové usporiadanie) a vymedzená nárazová rýchlosť, tak pri použití rovnakých vozidiel musia vzniknúť rovnaké poškodenia.

Pri objasňovaní poistovacích podvodov sú metódy nárazových skúšok a porovnávacích prípadov neodmysliteľné, dobre sa vzájomne dopĺňajú.

Na základe nárazových skúšok sa získajú informácie o korelácii medzi rozsahom deformačnej zmeny a nárazovou rýchlosťou a o charaktere deformácií a stôp pri známej konfigurácii kolízie. Vzhľadom na dynamický vývoj a príslušné zmeny v konštrukcii vozidiel výsledky nárazových skúšok rýchlo zastarávajú. Z porovnávacích prípadov, teda reálnych dopravných nehôd, je známe deformačné správanie vozidiel modernej konštrukcie. Nie sú však presne známe podmienky nárazu, ako je kolízne usporiadanie a nárazová rýchlosť.

(vr, pt)

Spracované podľa knihy Dipl. Ing. Michaela Webera
Die Aufklärung des Kfz-Versicherungsbetrugs

Snímky archív

Program proti podvodom

Roland Wörner

Rozšírené sú vo všetkých vrstvách spoločnosti

Analýza podozrivých súvislostí

Štatisticky častejšie ich páchajú občania, v prípade firiem ide zase o vyššie sumy. Štyri percentá nemeckých domácností uvádzajú, že v posledných piatich rokoch sa takého trestného konania už dopustili. Sedem percent už o ňom počulo z príkladov v okolí, jedenásť percent opýtaných sa nevyjadrilo. Sedemdesiatosem percent respondentov podobné konanie odmieta. Vypovedajú o tom výsledky prieskumu nemeckej pobočky agentúry GfK, ktorý organizovala na základe žiadosti Zväzu nemeckých poisťovní (GDV). „V hospodársky horších časoch vzrastá pokušenie zarobiť trochu peňazí na poisťkách,“ uviedol k tomu Thomas Leicht, ktorý v spomínanom zväze riadi komisiu na potláčanie kriminality.

Odhaľovanie súvislostí

Poisťovňa už tento počítačový program nasadila vo Švajčiarsku, Nemecku a vo Veľkej Británii. V tomto roku počíta s jeho predajom aj v iných štátoch. „Pri spracovávaní škodových udalostí rozlišuje tento softvér asi sto indikátorov, ktoré by mohli nasvedčovať, že došlo k podvodu,“ vyhlásil Roland Wörner, vedúci príslušného bezpečnostného oddelenia švajčiarskeho koncernu. Napríklad v konkrétnej fabrike vypukne požiar v deň pracovného pokoja. Príčiny katastrofy sú neznáme, svedkovia neexistujú a zákazník už v minulosti mal problémy s tým, aby riadne zaplatil ročnú poisťnú sumu.

Nový počítačový program má potom pomôcť predovšetkým pri hľadaní súvislostí. Vo Veľkej Británii napríklad Zurich Financial Services prešetroval štyri prípady požiarov osobných automobilov, ktoré by inak samé osebe neboli ničím nápadné. Počítačový program však odhalil, že vo všetkých štyroch prípadoch sa vyskytlo to isté telefónne číslo. Pri bližšom skúmaní sa zistilo, že patrilo šéfovi gangu podvodníkov, ktorý pomáhal pri fingovaní celej záležitosti.

Preventívne pôsobenie

Nemecké poisťovne odhadujú, že v dôsledku poisťovacích podvodov strácajú ročne asi štyri miliardy eur, čo sú štyri percentá všetkých škôd. Roland Wörner, inak bývalý policajt, tvrdí, že program je len pomocným faktorom. Rozhodujúca úloha pripadá vždy likvidátorovi škody. Keď sa však objaví podozrivá okolnosť, program je účinným pomocníkom. Nezávisle od švajčiarskej iniciatívy prišli nemecké poisťovne aj s vlastným ochranným riešením. Vlni odštartovali informačný program HIS, ktorý má odhaľovať prípady nečestného konania zákazníkov. Zameraný je najmä na to, aby sa vylúčilo dvojité

odškodnenie na základe falošných údajov. Týka sa áut, stavebných objektov, ale aj osôb, ktorých mená sa často vyskytujú v dokumentácii škodových udalostí. Pre ochranu osobných údajov musí poisťovňa takého zákazníka informovať, že ho eviduje v danej skupine klientov. Thomas Leicht tvrdí, že poisťovne si dosť sľubujú už od samej existencie systému, lebo dúfajú, že bude pôsobiť preventívne. Vďaka internetu si totiž i podvodníci žijú ľahšie. Na rôznych diskusných fórach nájdu často i priamy návod ako postupovať pri organizácii poisťného podvodu.

(jg)
Snímky archív

Poisťovanie vesmírnych turistov

Spoločnosť Allianz Global Assistance, ktorá je najväčšou poisťovňou sveta v oblasti cestovného poistenia, vstupuje do vesmíru. Koncom minulého roka uzavrela dohodu s Medzinárodným vesmírnym dopravným združením (ISTA), ktorej obsahom je krytie rizika spojeného s turistickými cestami do kozmu. Prví civilní pasažieri (nie teda kozmonauti-výskumníci v štátnych službách, ako ich poznáme dnes) by mali tento dobrodružný let absolvovať v októbri. Súkromné výlety bude organizovať spoločnosť Virgin Galactic anglického podnikateľa Richarda Bransona. Na komerčnú vesmírnu výpravu sa zatiaľ záväzne prihlásilo 480 ľudí a ďalších 85 000 prejavilo informatívny záujem. Za poldruhodinový let zaplatia 200 tisíc eur. V bezváhovitom stave vo výške 110 kilometrov nad Zemou budú zhruba päť minút. Podľa organizátorov dosť na to, aby si vychutnali fascinujúci zážitok pri pohľade na Zem. Koľko bude poistenie stáť, nie je zatiaľ známe. Riaditeľ úseku služieb spoločnosti Allianz Global Assistance Erick Morazin oznámil, že poistenie bude v súlade so sloganom spoločnosti, teda od A po Z. Nepôjde v ňom teda iba o sám let, ale aj o všetko, čo mu bude predchádzať. Odborníci pracujú na zásadách vesmírneho poistenia, produkt predstavia verejnosti o niekoľko mesiacov. Prístup poisťovne ocenil pri podpise dokumentu aj riaditeľ právneho oddelenia Medzinárodného vesmírneho dopravného združenia v Haagu Taras Ploščanský. Vyzdvihol najmä komplexnosť jej ponuky.

(jg)
Snímka archív

Thomas Leicht

Životné poistenie – pomerne veľa výziev

Porovnanie prieskumu Katedry poistovníctva EU v Bratislave s prieskumom SwissRe

Výrok „...životnú poistku by som už nikdy viac neuzavrel...“ a ďalšie podobné na margo životného poistenia sme si mohli prečítať medzi odpoveďami respondentov dotazníkového prieskumu usku- točneného medzi obyvateľmi Slovenskej republiky. Prieskum bol zameraný na zmapovanie postojov jednotlivcov k životnému poisteniu.

Pre kolektív zložený z doktorandov a ich školiteľky z Katedry poistovníctva Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave bol východiskom prieskum švajčiarskej zaistovne SwissRe, ktorý v roku 2010 zisťoval názory 11 051 respondentov z dvanástich krajín Európy vrátane Turecka. Keďže Slovenská republika nebola zaradená do tohto prieskumu, rozhodli sme sa sami preskúmať názory slovenských obyvateľov na oblasť životného poistenia. Zisťovali sme ich v prvej polovici roka 2011 elektronickou aj papie- rovou formou. Zúčastnilo sa ho 432 náhodne vybra- ných respondentov rôznych vekových kategórií, zaraďujúcich sa do rôznych demografických, sociálnych a ekonomických štruktúr v Slovenskej republike. Vzorka slovenských respondentov bola navrhnutá s prihliadnutím na metodiku švajčiarskeho prieskumu.

Výskum možno rozdeliť na tri špecifické oblasti záujmu.

Prvá je zameraná na **potrebu** životného poistenia s cieľom zistiť, či respondenti majú potrebu poistiť sa; či veria, že ich krytie je dostatočné, alebo dôverujú zabezpečeniu od štátu.

Druhou oblasťou sú **náklady** vynakladané na poistenie, teda či ľudia vnímajú životné poistenie ako dostupné; či chápu reálne náklady na životné poistenie a koľko sú ochotní platiť zaň.

Tretou oblasťou je **dostupnosť** životného poistenia, skúmajúca, či a akým spôsobom obstarávajú respondenti životné poistenie; čo si myslia o poistení a či mu dôverujú.

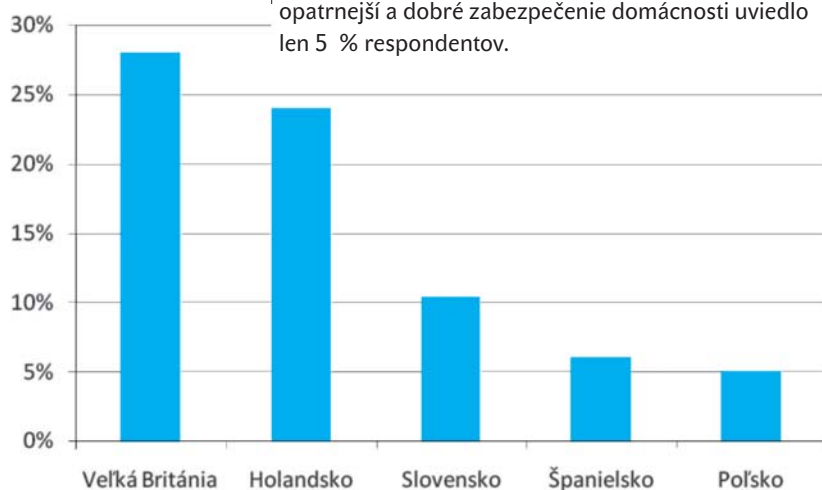
Treba uviesť, že odpovede našich respondentov sa často nezhodovali s tými, ktoré získala vo svojom prieskume zaistovňa SwissRe. V podstate sme tieto odlišnosti aj očakávali. Uvedomovali sme si naše východiská v Slovenskej republike (nižšia priemerná mzda v hospodárstve, nerovnomerný rozvoj regiónov, nezamestnanosť a ďalšie). Zároveň sme však aj dúfali, že po 21 rokoch budovania poistného trhu budú občania Slovenskej republiky vnímať životné poistenie ako dôležitú súčasť svojich rodinných financií.

1. Potreba životného poistenia

Životné poistenie predstavuje dôležitú zložku budúceho zabezpečenia sa. Podľa amerických výskumníkov je kúpa životného poistenia jednou z najdôležitejších rozhodnutí z hľadiska jednotlivca aj celej rodiny, ide o kritickú zložku dlhodobého

finančného plánu (Anderson a Nevin, 1975; DeVaney a Keaton, 1994). Ak by sme však vychádzali z ukazova- teľa hustoty poistenia (priemerná suma, ktorú jednotli- vec vynaloží na dobrovoľné životné poistenie) v Slove- skkej republike, potreba životného poistenia nie je výraz- ná. V porovnaní s ostatnými krajinami Európskej únie sa nachádza na spodných priečkach tohto ukazovateľa. V rámci prvého okruhu problematiky bolo našim cieľom zistiť, či si obyvatelia uvedomujú poistnú potrebu, prípadne, ak už majú uzavretú zmluvu životného poistenia, či je ich krytie dostatočné, alebo sa spoliehajú aj na podporu štátu. Pri uzatváraní poistenia rovnako ako pri nákupe iných tovarov a služieb platí, že buď ho jednoducho potrebujeme, alebo chceme. Niekedy oboje naraz. Pri samom procese predaja by malo byť jasné, že poistenie nie je len istým prepychom, ale predovšetkým elementárnou potrebou, ktorá v prípade nepredvídanej udalosti zabezpečí jednot- livcom dostatok finančných prostriedkov na jej prekonanie a zabezpečenie stabilnej životnej úrovne. Respondentom sme položili otázku: *Ktorý z nasle- dujúcich výrokov najlepšie vystihuje stav, v akom by sa vaša domácnosť ocitla (pri vašej súčasnej finančnej situácii), ak by ste dlhodobo ochoreli, ostali zdravotne postihnutí/á, alebo by ste zomreli?* Prekvapujúco až vyše polovice respondentov odpovedalo, že ich domácnosť je dobre alebo celkom dobre zabezpečená. Dovolíme si tvrdiť, že vzhľadom na prevládajúcu ekonomickú situáciu ide o pomerne zaujímavý výsledok. Ak sa zameriame len na respondentov, ktorí odpovedali, že ich domácnosť je zabezpečená dobre (10,4 %) dostávame sa na európsky priemer švaj- čiarskeho výskumu, ktorý bol 11 %. Postoje v ďalších európskych krajinách znázorňuje graf. Viditeľný je značný nepomer medzi krajinami. Kým vo Veľkej Británii sa cíti dobre zabezpečených až 28 % respon- dentov, v Poľsku sú ľudia vo svojich vyjadreniach opatrnejší a dobré zabezpečenie domácnosti uviedlo len 5 % respondentov.

Podiel respondentov, ktorí odpovedali, že ich domácnosť by v prípade ich dlhodobej choroby, zdravotného postihnutia alebo smrti bola zabezpečená dobre.

Zdroj: spracované na základe výsledkov vlastného výskumu a štúdie SwissRe (2010).

Zuzana Brokešová

Erika Pastorková

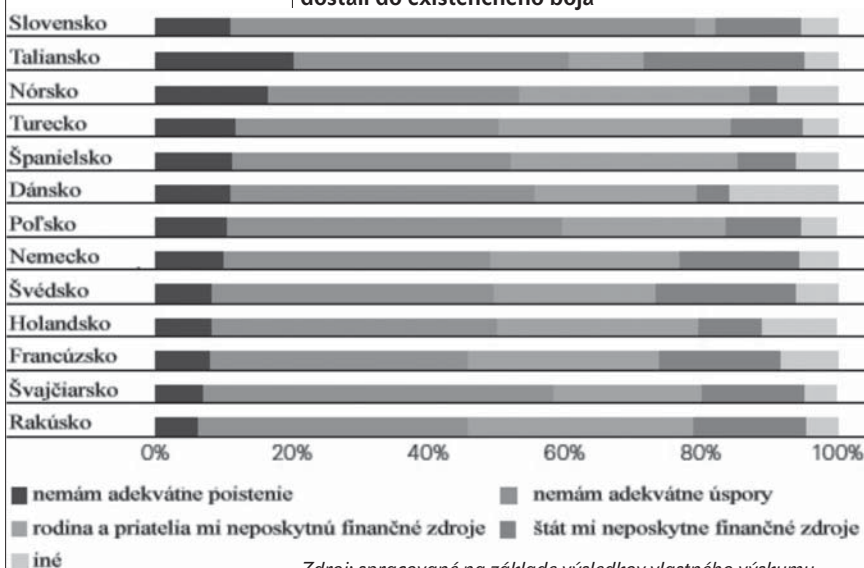
Terézia Džugasová

Tomáš Ondruška

Na druhej strane, prípadná dlhodobá choroba, postihnutie alebo smrť by dostali do existenčného boja 45,2 % respondentov na Slovensku. Tento pomer je dosť vysoký, i keď v porovnaní s viac než 65 % respondentov v Poľsku a Turecku je to predsa len pozitívnejší výsledok. Negatívny pohľad respondentov vyplýval najmä z nedostatočných úspor (68,1 %) a z nedostatočného finančného zabezpečenia štátom (12,8 %). Iba 11,7 % respondentov uviedlo, že problémy ich domácnosti by spôsobilo to, že nemajú uzatvorené vhodné poistenie. Keď však výsledky porovnáme s ostatnými krajinami, vidieť značné rozdiely v dôvodoch, ktoré by mali vyústiť do existenčného boja domácností na Slovensku. Hoci nedostatočné úspory boli najčastejším dôvodom vnímaného ohrozenia respondentov aj v iných krajinách, v žiadnej inej sledovanej krajine nebol ich podiel na celku taký vysoký ako na Slovensku, dokonca priemer sledovaných krajín bol len 40 %. Na druhej strane, u nás spomedzi všetkých sledovaných krajín prevláda najmenšia obava z toho, že by v prípade núdze rodina alebo priatelia nemohli poskytnúť finančné zdroje. Kým túto možnosť v priemere dvanástich krajín uvádza 14 % respondentov, na Slovensku to bolo iba 2,7 % respondentov. Na Slovensku teda stále vo veľkej miere pretrváva spoliehanie sa v prípadoch núdze na okruh blízkych. Z toho môže prameniť aj menšia snaha zabezpečiť sa prostredníctvom uzatvorenia životného poistenia.

Porovnanie dôvodov, pre ktoré by sa domácnosti dostali do existenčného boja

Zdroj: spracované na základe výsledkov vlastného výskumu a štúdie SwissRe (2010)

Respondenti uvádzajú postačujúce zabezpečenie vlastnej domácnosti (39,1%) prevažne preto, že majú vytvorené adekvátne úspory. Je zrejmé, že úspory

predstavujú v domácnostiach najdôležitejší prostriedok na prekonanie náhodných negatívnych životných udalostí. Preto je podľa nášho názoru dôležité prezentovať životné poistenie aj ako nástroj na zabezpečenie finančných prostriedkov s podobným efektom ako úspory. Podčiarkuje to skutočnosť, že vyše tretiny respondentov, ktorí sa cítia byť do budúcnosti zabezpečení, má snahu o vytvorenie dostatočných úspor. V tejto súvislosti sa vynára potreba zvyšovať finančnú gramotnosť obyvateľstva v oblasti poistenia, a to aj s akcentom na pochopenie rozdielov medzi životným poistením a sporením.

Ďalším zdrojom pocitu zabezpečenia sa respondentov do budúcnosti bola v 31,5 % prípadov uzatvorená zmluva životného poistenia. Päťina respondentov uviedla, že v núdzi im poskytnú finančné prostriedky rodina a priatelia.

Z odpovedí vyplynulo, že 33,7 % opýtaných nemá uzatvorené životné poistenie (!). Najčastejšie uvádzané dôvody boli: „Nepremýšľal som o tom“ (16,2 %), „Neverím spoločnostiam, ktoré predávajú poistenie“ (15,7 %) a „Nemôžem si to dovoliť, je to príliš drahé“ (13,6 %). Tí, ktorí zmluvu životného poistenia majú uzatvorenú, uviedli, že ju uzatvorili na krytie rizika smrti alebo dožitia. Druhou najväčšou skupinou rizík, ktorú chceli respondenti uzatvorením zmluvy pokryť, bolo ochorenie na vážnu chorobu. Tretiu priečku obsadilo riziko práceneschopnosti. Avšak len zanedbateľný počet týchto respondentov (menej ako 5 %) uvažuje o uzatvorení ďalšej zmluvy o životnom poistení v nasledujúcich dvanástich mesiacoch. Toto zistenie je porovnateľné s výsledkami švajčiarskeho výskumu.

Respondentom (bez ohľadu na to, či v súčasnosti majú alebo nemajú uzatvorené životné poistenie) sme položili otázku zameranú na ich hlavné obavy do budúcnosti, ktoré by mohli viesť k uzatvoreniu (ďalšieho) životného poistenia. Na základe zistenej priemernej hodnoty pocítovaného rizika sme zostavili poradie obáv respondentov.

Poradie obáv od najväčšej po najmenšiu podľa respondentov

1. Ochorenie na vážnu chorobu
2. Neschopnosť platiť za dlhodobú zdravotnú starostlivosť
3. Potreba zabezpečiť osoby, ktoré sú na mne finančne závislé
4. Smrť
5. Strata zamestnania
6. Neschopnosť udržať si životný štandard po odchode do dôchodku
7. Strata domova

8. Potreba zaplatiť starostlivosť o dieťa
9. Nemožnosť odísť do dôchodku, keď budem chcieť
10. Potreba odísť z práce, aby som sa staral o rodičov v starobe
11. Neschopnosť znížiť dlh

Zdroj: vlastné spracovanie autorov na základe výsledkov výskumu

Ako zdroj pocitu dostatočného zabezpečenia sa uvádzali respondenti úspory. Avšak ako vidieť z konečného poradia obáv, väčšinu z nich možno najrozumnejšie eliminovať práve vhodným životným poistením. Je preto nutné zdôrazňovať a vhodným spôsobom opísať obyvateľom opodstatnenosť životného poistenia a poukázať na jeho výhody v porovnaní s úsporami. Obavy respondentov v SR a v ostatných krajinách sa odlišujú. Kým na Slovensku prevládajú obavy z vážnych chorôb, v ostatných krajinách vyvoláva najväčšie obavy pokles životného štandardu pri odchode na dôchodok. Strach z choroby je v týchto krajinách až na druhom mieste. Nasleduje neschopnosť platiť si za dlhodobú zdravotnú starostlivosť, strata zamestnania a nemožnosť odísť do dôchodku podľa vlastného úsudku.

2. Náklady na životné poistenie

Náklady na životné poistenie sú dôležitou súčasťou výskumov zameraných na postoje obyvateľov k životnému poisteniu. O to viac v Slovenskej republike, kde v roku 2010 vyše 56,2 % obyvateľov zarábalo menej ako 600 eur hrubej nominálnej mesačnej mzdy a nezamestnanosť bola 14,4 % (ŠÚ SR, 2010). Otázky z tejto oblasti mali ozrejmiť, či je životné poistenie pre obyvateľov cenovo dostupné, či poznajú reálne náklady a aká je prijateľná hranica, ktorú sú ochotní platiť ako poistné. Respondentom sme preto položili otázku: „Predstavte si, že máte záujem o životné poistenie, pri ktorom vám poisťovňa vyplatí v prípade dožitia sa určitého veku alebo vašim pozostalým v prípade vášho úmrtia 100 000 eur. Akú sumu by ste boli ochotný/á za takéto poistenie mesačne platiť?“ Cieľom otázky bolo zistiť psychologickú hranicu, akú sú ochotní mesačne akceptovať, a teda platiť takéto poistné. Zároveň išlo o hodnotu súčasnej spotreby, ktorú sú jednotlivci ochotní vymeniť za ochranu smerom do budúcnosti. Pri otázke sme abstrahovali od jednotlivých typov produktov životného poistenia. Len 10,3 % opýtaných by bolo ochotných platiť poistné nad 51 eur mesačne. Väčšina sa rozhodla pre poistné v nižších hladinách. Poistné do 20 eur je v našich podmienkach ochotných platiť 42,0 % respondentov. V prieskume zaistovne SwissRe uviedlo túto možnosť vyše polovice responden-

Hoci cena poistného produktu sa pri rozhodovaní o poistení vníma ako dôležitý faktor, podľa výsledkov nášho prieskumu je najdôležitejším faktorom rozsah poistného krytia. Okrem týchto faktorov sme skúmali aj význam „dobrého mena“ poisťovne, odporúčania priateľov, kolegov a susedov a v neposlednom rade aj možnosť uplatnenia odpočítateľnej položky pri dani z príjmov. (Možnosť znížiť základ dane z príjmov fyzických osôb o poistné zaplatené na životné poistenie zaviedla novela zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, účinná od 1. 1. 2005. Avšak od 1. 1. 2011 už nie je možné uplatniť si túto daňovú úľavu.) Na základe odpovedí respondentov sme zostavili poradie najdôležitejších faktorov pri rozhodovaní sa o uzatvorení životného poistenia.

Poradie faktorov pri rozhodovaní sa o poistení

1. Rozsah poistného krytia
2. Cena
3. Dobré meno poisťovne
4. Osobná finančná situácia
5. Možnosť uplatnenia odpočítateľnej položky pri dani z príjmov
6. Odporúčania priateľov, kolegov a susedov

Zdroj: vlastné spracovanie autorov na základe výsledkov výskumu

Poradie faktorov na Slovensku sa opäť líši od priemeru ostatných krajín, kde bola cena najdôležitejším faktorom s takmer polovičným podielom z odpovedí opýtaných. Rozsah poistného krytia zaostáva za cenou, skončil na druhej priečke pred ostatnými faktormi, osobnou finančnou situáciou a reputáciou poisťovne.

3. Dostupnosť životného poistenia

Tretia časť prieskumu sa zamerala na dostupnosť životného poistenia. Zaujímalo nás, aký distribučný a informačný kanál by klient uprednostnil pre uzavretie životného poistenia, aj to, či existujú preferencie obyvateľov k jednotlivým poskytovateľom poistenia. Medzi skúmané distribučné kanály patrili finanční sprostredkovatelia, zamestnávateľia, osobná návšteva poisťovne, bankopoistenie a internetová stránka poisťovne. Na základe získaných odpovedí možno konštatovať, že v Slovenskej republike v oblasti distribúcie poistenia dominuje tradícia. Až 72,2 % respondentov uviedlo, že svoje životné poistenie uzatvorilo cez finančného sprostredkovateľa. Osobnú návštevu poisťovne uprednostnilo 13,5 % respondentov. Tieto zistenia sa zhodujú aj s výsledkami švajčiarskeho výskumu. Najmenej životných poistení (iba 0,71 %) sa uzatvorilo prostredníctvom internetovej stránky poisťovne, čo je pochopiteľné vzhľadom na špecifickosť životného poistenia. Slabo rozvinutý je aj predaj životného poistenia formou bankopoistenia. Túto možnosť využilo iba 3,2 % respondentov.

Literatúra

1. Anderson, D. R. a Nevin, J. R. 1975. Determinants of young marrieds' life insurance purchasing behavior: an empirical investigation. *Journal of Risk and Insurance*, roč. 42, č. 3, str. 375-387.
2. Browne, M. J. a Kim, K. 1993. An International Analysis of Life Insurance Demand. *Journal of Risk and Insurance*, roč. 60, č. 4, str. 616-634.
3. Campbell, R. A. 1980. The demand for life insurance: An application of the economics of uncertainty. *Journal of Finance*, roč. 35, č. 5, str. 1155-1172.
4. DeVaney, S. A. a Keaton, E. J. 1994. Determining purchasers of whole life insurance: Using a classification tree. *Journal of the Society of Insurance Research*, roč. 7, č. 2, str. 33-45.
5. Hammond, J. D., Houston, D. B., a Melander, E. R. 1967. Determinants of household life insurance premium expenditures: An empirical investigation. *Journal of Risk and Insurance*, roč. 34, č. 3, str. 397-346.
6. OECD. Stat Extracts: Insurance indicators: Density. [online]. [citované dňa 28. januára 2012]. Dostupné z <<http://stats.oecd.org/Index.aspx>>.
7. Pastoráková, E. 2011. Finančné vzdelávanie ako cesta k finančnej gramotnosti (aj) v oblasti poisťovníctva. *Nová ekonomika*, roč. 4, č. 2-3 (September 2011), s. 100-110.
8. SLASPO. Predpísané poistné za 1. štvrtrok 2011. [online]. [citované dňa 9. januára 2012]. Dostupné z <<http://www.slaspo.sk/tmp/asset/cache/link/0000032566/1Q2011.xls>>.
9. SwissRe. Customers for life: European Insurance Report 2010. [online]. Publikované 2010. [citované dňa 2. januára 2012]. Dostupné z <http://media.swissre.com/documents/Customers_for_life.pdf>.
10. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
11. Štatistický úrad Slovenskej republiky. Nezamestnanosť

podľa Výberového zisťovania pracovných síl v roku 2010. [online]. [citované dňa 1. februára 2012]. Dostupné z <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=24138>>. 12. Štatistický úrad Slovenskej republiky. Podiely zamestnancov v pásmach priemernej hrubej nominálnej mesačnej mzdy podľa pracovného času a pohlavia v % v roku 2010. [online]. [citované dňa 4. februára 2012]. Dostupné z <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/casovy.Rad.procDlg>>.

Medzi skúmané informačné kanály sme zaradili internet, osobnú návštevu poisťovne, stretnutie s finančným poradcom mimo priestorov poisťovne, telefonický kontakt, letáky a brožúry poisťovní a dennú tlač. Pri získavaní informácií o produktoch životného poistenia preferujú respondenti najmä formu osobného stretnutia s finančným sprostredkovateľom (41,3 %) a osobnú návštevu pobočky poisťovne (32,2 %). Informácie získavajú aj v pohodlí svojho domova pomocou internetovej stránky poisťovne (20,9 %). Najmenej preferovaným informačným kanálom pri hľadaní informácií je telefonická komunikácia (0,2 %) a denná tlač (0,9 %).

Dostupnosť poistenia je determinovaná aj počtom a postavením jednotlivých poisťovní na poistnom trhu. Na slovenskom poistnom trhu pôsobilo v skúmanom období osemnásť poisťovní poskytujúcich životné poistenie. Z hľadiska podielu na trhu k prvému kvartálu 2011 patrili medzi prvé tri poisťovne Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. a MetLife Amslico poisťovňa a. s. U respondentov prieskumu dominovali na prvých troch priečkach Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., Generali Slovensko poisťovňa, a. s. a ING Životná poisťovňa, a. s. Až 64,5 % opýtaných uviedlo, že by mali záujem uzavrieť životné poistenie práve s poisťovňou Allianz - Slovenská poisťovňa. Takmer štvrtina respondentov zvolila poisťovne Generali Slovensko a ING Životnú poisťovňu. Približne pätina opýtaných uviedla MetLife Amslico poisťovňu, a. s., KOOPERATIVA poisťovňu, a. s. a AXA životní pojišťovnu, a. s.

Poradie sa podľa nášho názoru vytvorilo celkovým vnímaním poisťovní, pravdepodobne nielen z oblasti životného poistenia. Respondenti v podstate odhadli poisťovne podľa ich trhového podielu (až na KOMUNÁLNU poisťovňu, a. s.). Poisťovňu UNION, a. s., vnímajú respondenti lepšie ako podľa jej skutočných výsledkov.

Ako vníma životné poistenie obyvateľ Slovenskej republiky?

Trochu rozpačito. Uvedomuje si, že prípadná dlhodobá choroba, postihnutie alebo smrť by jeho domácnosť dostali do existenčného boja. Pocit ohrozenia rizikami však podčiarkuje nedostatočnými úsporami, a nie neuzatvorenými životnými poisteniami v prospech seba alebo svojich najbližších. Ešte vždy (aj po toľkých rokoch) si sťažuje aj na nedostatočné finančné zabezpečenie od štátu v prípade nepriaznivých životných udalostí. Stále sa však spolieha, že v prípade núdze by mu poskytla finančné prostriedky blízka rodina alebo priatelia. Najviac sa obáva vážnych

chorôb, ktoré dokážu úplne zmeniť život, a z toho vyplývajúcej neschopnosti platiť za dlhodobú zdravotnú starostlivosť. Veľmi citelná je aj potreba zabezpečiť osoby, ktoré sú na ňom finančne závislé. A to sú aj dôvody, pre ktoré je ochotný uzatvoriť si životné poistenie, o ďalších zmluvách však už veľmi neuvažuje. Pokles životného štandardu po odchode na dôchodok nepatrí medzi hlavné obavy nášho obyvateľa. Pri rozhodovaní sa o životnom poistení je pre neho dôležitý rozsah poistného krytia, až potom cena. Poistku by si najradšej uzatvoril s finančným sprostredkovateľom, od ktorého očakáva všetky relevantné informácie. Veľmi zjednodušene, asi takto vidí náš respondent seba a svoj vzťah k životnému poisteniu.

Mementom nech sú údaje hovoriace o veľkom počte tých, ktorí životné poistenie nemajú uzatvorené, ani o ňom neuvažujú. Svoje zabezpečenie vidia v tvorbe úspor alebo cez pomoc ostatných. Možno sa vhodne cielenými metódami nájde priestor zmeniť vnímanie životného poistenia u týchto ľudí. Čo však s tými, ktorí sú autormi nasledujúcich viet: „...životnú poistku by som už nikdy viac v živote neuzavrel, je to jeden z najväčších podvodov...“, „...životné poistenie by som znova už neuzavrel, mám ho a cítim sa strašne podvedený poisťovňou, je to jednoducho podvod na zákazníkoch...“, „...na základe finančnej situácie na Slovensku a môjho rodinného stavu nevidím zmysel v životnom poistení...“, „...životné poistenie v poisťovacej inštitúcii je menej výhodné než zodpovedné šetrenie úspor pri bezpečnom zhodnotení a ich využitie podľa potreby...“, „...po určitých skúsenostiach so životným poistením oň už nemám záujem...“. Predpokladáme, že s týmito názormi oboznamujú aj svoje najbližšie okolie. A mnohí im uveria.

* * *

Nesporne možno konštatovať, že v oblasti poistenia nás ešte stále čaká niekoľko výziev. Jednou z tých zložitejších je presvedčiť obyvateľov o pravdivosti slov, ktoré o životnom poistení uvádza poistná teória: „...metóda, pomocou ktorej skupina ľudí spolupracuje na znížení straty vyplývajúcej z predčasnej smrti člena skupiny...“ (Green a Trieschman, 1988) alebo že skutočným - hlavným cieľom životného poistenia je aj ochrana závislých osôb od finančných problémov v prípade predčasnej smrti žiteľa rodiny (Campbell, 1980; Browne a Kim, 1993; Hammond, Houston a Melander, 1967).

Ing. Zuzana Brokešová

doc. Ing. Erika Pastoráková, PhD.

Ing. Terézia Dzugasová

Ing. Tomáš Ondruška

Katedra poisťovníctva

Národohospodárska fakulta EU v Bratislave

Článok je výstupom výskumného projektu VEGA číslo 1/1122/11 Perspektívy poistného trhu v Slovenskej republike v siločiach civilizačných výziev, riešeného na Katedre poisťovníctva na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Snímky archív

Podceňovanie zemetrasenia a jeho dôsledkov

Správa Swiss Re zisťuje nízku poistenosť proti zemetraseniu, a to aj v seizmicky rizikových krajinách

Najväčšie zemetrasenia v rokoch 2010 a 2011

Odborná publikácia zaistovne Swiss Re Poučenie z najväčších nedávnych zemetrasení konštatuje, že v posledných dvoch rokoch spôsobili neobvyklý počet mŕtvych a zranených a obrovské materiálne škody. Kumulatívny katastrofický dopad zemetrasení na spoločnosť je zdruvujúci. Seizmické udalosti spôsobili v rokoch 2010 a 2011 rozsiahle hospodárske škody. V mnohých krajinách, ktoré sú zemetrasením vysoko ohrozené, možno pritom konštatovať podpoistenie. Senior analytička katastrofických údajov Swiss Re Economic Research and Consulting a spoluautorka publikácie Lucia Bevere hovorí, že poisťovníctvo hrá rozhodujúcu úlohu v postkatastrofickom financovaní postihnutých krajín. Hoci poistenie nemôže nahradiť stratené ľudské životy, primerané poistenie a ďalšie mechanizmy transferu rizika môžu podstatne zrýchliť proces obnovy. Zdroje na obnovu z poistenia sa v jednotlivých krajinách výrazne líšia. Odhaduje sa, že z poistenia sa kryje 80 percent celkových škôd zo zemetrasenia vo februári 2011 na Novom Zélande, ale len 17 percent zo zemetrasenia v marci 2011 v Japonsku. Poistenosť proti zemetraseniu je na Novom Zélande skutočne vyššia. V Japonsku je veľmi nízka, osobitne poistenosť komerčných nehnuteľností.

	Krajina	Ekonomické škody v mld. USD	Ekonomické škody ako % HDP	Poistené škody v mld. USD	Úhrada z poisťovní v % škôd
11. 03. 2011	Japonsko	210 – 300	3,8 – 5,4	35	12 – 17
27. 02. 2010	Chile	30	18,60	8	27
22. 02. 2011	Nový Zéland	15	10,00	12	80
12. 01. 2010	Haiti	8	121	0,1	1
04. 09. 2010	Nový Zéland	6	5,30	5	81
06. 04. 2009	Taliansko	4	0,20	0,5	14
23. 10. 2011	Turecko	0,75	0,10	0,03	4
04. 04. 2010	Mexiko	0,95	0,09	0,2	21

Zdroj: Databáza katastrof Swiss Re

Poistenosť, poistné v percentách HDP

Source: Swiss Re Economic Research & Consulting estimates

Poistné krytie poistenia zemetrasení je vo všeobecnosti stále nízke, a to aj v priemyselne vyspelých krajinách s vysokým seizmickým rizikom. Nízka poistenosť zodpovedá úrovni vnímania rizika obyvateľstvom. Nízka frekvencia zemetrasení v porovnaní s inými prírodnými katastrofami ústi do presvedčenia, že zemetrasenie predstavuje oveľa nižšie riziko, než v skutočnosti je. Platí to aj pre krajiny, kde majú zemetrasenia smrtiace a ničivé dôsledky, napríklad pre Kaliforniu. Pri absencii poistného krytia sa náklady na obnovu hradia zo štátnych fondov, a tak ich znášajú daňoví poplatníci.

Krajina	Neživotné poistenie	Poistenie majetku	Komerčné nehnuteľnosti	Obytné nehnuteľnosti	Komerčné zemetrasenie	Obytné zemetrasenie
Chile	1,61	0,51	0,46	0,05	0,25	0,03
Nový Zéland	5,09	0,83	0,35	0,48	0,09	0,07
Kalifornia	2,89	0,80	0,44	0,36	0,03	0,05
Mexiko	0,99	0,18	0,16	0,02	0,08	0,01
Japonsko	2,11	0,26	0,06	0,20	0,01	0,03
Turecko	1,06	0,21	0,14	0,07	0,01	0,03
Taliansko	2,32	0,36	0,18	0,18	<0,03	<0,01

Modely zemetrasení sú v predpovedaní pomerne presné a dokážu odhadovať škody spôsobené otrasmi. Sú tu však aj sprievodné javy, ako je prerušenie podnikateľských aktivít. Preto treba riziká chápať komplexne a širšie, ako by sa dalo vyčítať z modelov.

Source: Swiss Re Economic Research & Consulting estimates (sr)

Efektívnejšia štruktúra

Medzinárodný rozvoj skupiny Groupama

Od 1. januára 2012 je skupina Groupama na Slovensku pobočkou maďarskej poisťovne Groupama Garancia Biztosító pod názvom Groupama Garancia poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu.

Skupina Groupama sa rozhodla, že vedenie poisťovacej činnosti na Slovensku zverí maďarskej dcérskej spoločnosti. Prvým krokom reštrukturalizácie bolo založenie pobočky poisťovne Groupama Garancia poisťovňa, a. s., na Slovensku v októbri 2011. Tá kúpila dcérske spoločnosti Groupama SA Groupama životná poisťovňa, a. s., a Groupama poisťovňa, a. s. Účinnosťou kúpno-predajnej zmluvy 1. januára 2012 všetky slovenské poistné zmluvy prevzala maďarská pobočka. Zmluvy uzatvorené pred týmto termínom ostávajú v platnosti za nezmenených podmienok. Cieľom nového organizačného a riadiaceho modelu je nákladovo efektívnejšia prevádzka, zabezpečujúca v budúcnosti väčšiu súčinnosť medzi dvoma krajinami a v rámci skupiny Groupama. Poisťovňa Groupama Garancia Biztosító vznikla v Maďarskej republike 1. apríla 2009 zlúčením poisťovní Groupama Biztosító a OTP Garancia Biztosító, odkúpenej 17. septembra 2008. Má takmer 1,3 milióna klientov, prevádzkuje 150 pobočiek. Na maďarskom poisťovacom trhu je na treťom mieste.

Groupama Garancia poisťovňa, a. s., si aj v budúcnosti udrží svoje hodnoty ako starostlivosť o osobné vzťahy, kontakty, poistné a investičné riešenia. Ostáva partnerský kontakt s OTP Bankou Slovensko, a. s. V jej pobočkách majú klienti prístup k poisťovacím službám. Hlavným predajným kanálom je vlastná sieť obchodníkov, poisťovací makléri a slovenská sieť pobočiek OTP Banky Slovensko. V roku 2012 chce zaviesť priamy online spôsob predaja.

(ts)

Riešením len komplexný prístup

Spoločnosti sa vystavujú bezpečnostným rizikám prirýchlym zavádzaním moderných technológií

Rýchly vývoj v oblasti informačných technológií prináša väčšie bezpečnostné riziká. So snahou čo najrýchlejšie zaviesť moderné technológie, ako sú napríklad cloud computing, mobilné tablety alebo využitie sociálnych médií, klesá schopnosť spoločností čeliť novým bezpečnostným hrozbám.

Vyplýva to z pravidelného medzinárodného prieskumu informačnej bezpečnosti spoločnosti Ernst & Young v 1 700 spoločnostiach celého sveta. Napriek tomu, že 72 percent respondentov vyjadrilo obavy z narastajúcich vonkajších hrozieb, iba tretina firiem revidovala v uplynulom roku svoju stratégiu týkajúcu sa zabezpečenia informácií. Až 80 percent spoločností buď už používa, alebo do jedného roka plánuje používať mobilné tablety a 61 percent opýtaných sa rovnako aktívne stavia k využívaniu tzv. cloudových služieb, t. j. dodávke zdrojov prostredníctvom internetu. Bezpečnostné hrozby sa potom často riešia až dodatočne, v snahe prispôsobiť krok dynamickému prostrediu.

Situácia v počítačovej kriminalite je pritom alarmujúca. Podľa posledných správ uscollegeresearch.org sa do júna 2011 až 65 percent celosvetových používateľov internetu stalo obeťou počítačového zločinu. Zo správ FBI vyplýva, že v roku 2011 bolo prijatých vyše 350 000 sťažností týkajúcich sa počítačovej kriminality. Tieto údaje navyše treba posudzovať v kontexte toho, že väčšina kybernetických zločinov sa nenahlási. Partner oddelenia podnikového poradenstva a riadenia rizík Ernst & Young v Českej a Slovenskej republike Jan Fanta konštatuje, že ak vezmeme do úvahy relatívnu prepojenosť celého sveta, firmám v súvislosti so službami a podnikovými modelmi na báze cloudu nezostáva iné iba objaviť spôsob ako na nové riziká reagovať a preskúmať, či nie je potrebné prehodnotiť prístup k celej tejto oblasti. Pozornosť podnikov sa musí presunúť od krátkodobých, skôr nápravných opatrení ku komplexným riešeniam a dlhodobým strategickým cieľom.

Financovanie zabezpečenia

Povzbudivé je, že 59 percent spoločností plánuje v najbližších dvanástich mesiacoch zvýšiť svoj rozpočet na informačnú bezpečnosť. Ale iba 51 percent podnikov disponuje stratégiou informačnej bezpečnosti. Respondenti uvádzajú, že v tomto roku plánujú primárne investovať do zabezpečenia cloud computingu. Najvyššou prioritou z hľadiska financovania vo všeobecnosti sa v celkovom hodnotení už druhý rok za sebou stalo zabezpečenie kontinuity podnikania.

Využívanie mobilných technológií

Zavádzanie tabletov a chytrých telefónov figuruje na druhej pozícii v rebríčku najdôležitejších technologických výziev. Vyše polovice účastníkov prieskumu považuje zvládnutie tohto kroku za náročné, či dokonca veľmi náročné. Postupy zahŕňajú úpravu bezpečnostných zásad a osvetové programy. Implementácia bezpečnostných a softvérových prvkov však zaostáva – napríklad šifrovanie uplatňuje menej než polovica (47 percent) spoločností.

Budovanie dôvery v architektúru cloudu

Aj keď argumenty pre prechod ku cloudu môžu znieť presvedčivo, mnohé firmy stále vyhodnocujú prípadné dôsledky tejto zmeny infraštruktúry na svoj chod a snažia sa dôkladne analyzovať relevantné dopady a riziká. V rámci odpovedí získaných v tomto roku

48 percent označuje implementáciu cloud computingu ako náročnú, prípadne veľmi náročnú úlohu a viac než 50 percent respondentov priznáva, že ich spoločnosť nezaviedla na zmiernenie príslušných rizík žiadne kontrolné opatrenia. K najčastejšie spomínaným patrí prísnejší dohľad nad riadením zmluvných vzťahov s poskytovateľmi cloudových služieb, praktizuje ho však len 20 percent firiem. To poukazuje na vysoký stupeň dôvery, ten však nemusí byť vždy namieste.

Hoci mnohé firmy riešenie na báze cloudu využívajú, robia tak skôr neochotne a váhavo. Zrejme preto sa takmer 90 percent zástupcov spoločností vyslovilo za externú certifikáciu poskytovateľov týchto služieb, 45 percent je presvedčených, že takéto overovanie by malo prebiehať podľa všeobecne akceptovaného štandardu. Podľa Fantu nestačí spoliehať sa na vonkajšie subjekty pri posudzovaní kompletného súboru rizík spojených s cloud computingom.

(te)

Pohyb na poľskom poistnom trhu

Nemecká poisťovňa Talanx posilňuje svoje postavenie u našich severných susedov. Jej vedenie oznámilo, že za 770 miliónov eur prevezme druhú najväčšiu poľskú poisťovňu TUIR Warta (Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta), ktorú doteraz vlastnila belgická finančná skupina KBC. Kúpa sa uskutoční v druhej polovici tohto roka a všetky náklady na akvizíciu pokryje nový majiteľ z vlastných disponibilných zdrojov. Tridsať percent akcií Warty získa potom japonský partner Talanxu Meiji Yasuda Life Insurance. O poľskú akvizíciu sa popri nemecko-japonskom tandeme uchádzali aj iné veľké zahraničné poisťovne – Allianz, Zurich, Generali a Vienna Insurance Group. Transakciu si vynútili regulačné predpisy Európskej únie. KBC totiž v rokoch 2008-2009 dostala štátnu pomoc sedem miliárd eur. Ešte musí predať poľskú bankovú divíziu Kredyt Bank a menšie spoločnosti v Srbsku a Rusku. Už sa zbavila domácich divízií Fidea (poistenie) a Centea (bankovníctvo) a majetkovej účasti v Katare a vo Veľkej Británii.

Warta vykazuje 1,5 milióna zákazníkov. V roku 2010 utržila vyše miliardy eur prijatého poistného, z toho 560 miliónov v životnom poistení. V Poľsku má silnú pozíciu v poistení leteckej a námornej dopravy. Člen predstavenstva Talanxu Torsten Leue povedal, že v dôsledku tohto rozhodnutia sa vo väčšej miere než doteraz budú podieľať na rozvoji veľmi dynamického poľského poistného trhu.

S tým istým japonským partnerom získal Talanx už vlni väčšinu v inej poľskej poisťovni - TU Europa. Tá sa profiluje najmä ako poskytovateľ kombinovaných bankových a poisťovacích služieb na jednom mieste.

(jg)

Snímka (ip)

Towards a Brighter Tomorrow, Editorial, Miroslav Čamek, p. 1

Roughly one year ago, the European Court of Justice banned insurance companies from using the exemption of EU gender equality directive and ruled that different premiums for men and women constitute sex discrimination. EU justice commissioner Viviane Reding welcomed the ruling as a milestone and huge victory in the women's fight for equality. After a year, the concrete implications of this victory are evident; e.g. it is already known that women will pay significantly more (by tens of percents) **in term life insurance**. Also (after the stop for charging different rates for women and men) a ban on the use of age or disability as a pricing determinant, supposedly, is the best change in current **insurance industry**. The broad findings of Oxera, an independent consultancy, on impacts of gender-equal pricing - the main findings of Oxera's report are published in latest issue of Poistné rozhľady magazine - should be a required reading not only for us, the representatives of those to whom the "good" is done, but for those who want do good to us, in particular. Let's not to be too pessimistic, because that is how this editorial might sound, I would like also something positive to say. I believe that Europe will also handle the anti-discrimination crisis and will emerge from this crisis strengthened. Let's be inspired by light bulbs and mercury-in-glass thermometers.

Gender Is a Real Risk Factor. The Oxera's Study Concludes: The "Equality" May Have Negative Consequences for Consumer, p. 2

The study shows that the ban on gender in insurance pricing may have a number of potential unintended negative consequences, in general, for consumers and insurance markets. The gender-equal pricing could encourage adverse selection. This occurs if a uniform premium deters the low-risk group from buying insurance, while attracting more of the high-risk group. The benefits received have to be compared with restriction costs

as well as redistribution impacts and other aspects of "justice". This is a direct consequence of the ruling of the European Court of Justice. On average: men could see a reduction in pension income from annuities; women could see a rise in term life insurance premiums and young women could see a rise in motor insurance premiums.

Life Insurance – Many Challenges Ahead. Comparison of Surveys conducted by Department of Insurance, University of Economics in Bratislava, and by SwissRe Company, p. 10

The inhabitant of the Slovak Republic is aware of the possible long-term illness, disability or death, which might lead his household to an existential struggle. However, the feeling threatened by risks, remains underlined by inadequate savings, rather than having no life insurance with significant benefits to protect himself or his family. In case of unfavorable life events, he keeps complaining (after so many years) about inefficient financial state support. In case of emergency, he still counts on getting a loan from family or friends. The most cited fear is the anxiety of serious illnesses, which can completely change the life by resulting in inability to pay for a long term care. The need, to ensure the persons who are financially dependent on him, is quite apparent. For these reasons, he would be willing to buy life insurance, but shows no interest in other insurance policies. The decline in living standards after retirement is not listed among the top concerns of Slovak citizens. When deciding on life insurance, the extent of term policy is considered as more important than the significance of price. The Slovak citizen would prefer to purchase the life insurance policy from financial/insurance sales agent that is expected to provide him with all relevant information. To sum up, this is how our respondent defines himself in reference to life insurance.

Nový imidž a corporate identity

Európska federácia poisťovní a zaistovní sa od 1. marca 2012 volá Insurance Europe

Prezident Insurance Europe Sergio Balbinot pri príležitosti rebrandingu uviedol, že poisťovníctvo je základným kameňom modernej spoločnosti a kľúčovým prvkom rastu a stability globálnej ekonomiky. „Predstavujeme nový imidž, ktorý odráža dynamizmus a dôležitosť odvetvia, ktoré reprezentujeme.“

Sergio
Balbinot

Európske poisťovníctvo je 37-percentným podielom na globálnom trhu najväčším trhom na svete. Insurance Europe reprezentuje vyše 5 000 európskych poisťovní a zaistovní, ktoré dosahujú ročné poistné 1,1 bilióna eur a zamestnávajú takmer milión ľudí.

Prijaté poistné európske poisťovne investujú, patria medzi najväčších inštitucionálnych investorov. Do hospodárstva vkladajú takmer 7,5 bilióna eur. Trvalým prílevom dlhodobého kapitálu sú pre finančný systém kľúčové a výrazne prispievajú k stabilite finančných trhov.

Balbinot ďalej povedal, že poisťovne ponúkajú poistnú ochranu a sporiace produkty, ktoré nie sú prepojené na fungovanie ekonomiky, a tak majú na finančné trhy stabilizačný, proticyklický účinok. Pri súčasnej trhovej volatilitate sa význam podnikateľského modelu poisťovníctva a investičnej stratégie zvyšuje.

Generálna riaditeľka Insurance Europe Michaela Kollerová dodala, že poisťovníctvo poskytuje krytie množstvu rizík. Spotrebiteľom a podnikateľom poskytuje v každodennom živote istotu. Zdôraznila, že s novým imidžom bude inštitúcia tento životaschopný sektor lepšie reprezentovať.

(tt)

Michaela
Kollerová

Insurance Europe je federácia poisťovní a zaistovní. Vznikla v roku 1953 v Paríži ako CEA (Comité Européen des Assurances). Združuje 34 národných asociácií poisťovní. Webová stránka je www.insuranceeurope.eu.

O spájaní čísloviek s podstatnými menami a s prídavným menom celý

Pri sledovaní jazykových prejavov si môžeme všimnúť, že niektorým používateľom slovenčiny robí problémy náležité používanie čísloviek a pri nich stojacich podstatných a prídavných mien, no najmä zlomkových výrazov. V hovorených prejavoch sa stretáme napríklad s vyjadreniami typu *päť celá osem desatín percenta*. Takéto vyjadrenia sú chybné, lebo sa v nich vyskytuje prídavné meno *celý* v nenáležitom tvare. Citované vyjadrenie má správne znieť *päť celých osem desatín percenta*. V slovenčine meno počítaného predmetu stojaceho bezprostredne pri číslovke *jeden* je v nominatíve jednotného čísla, napr. *jeden diel, jedna pohľadávka, jedno euro*, pri číslovkách *dva, tri, štyri* je v nominatíve množného čísla, napr. *dva kilometre, dve dohody, dve autá, tri zmluvy, štyri formuláre*, a pri číslovkách od *päť* vyššie je v genitíve množného čísla, napr. *päť eur, šesť pohľadávok, desať stupňov, pätnásť miliónov*. To isté platí, ak nemáme iba celé čísla, ale aj desatiny, stotiny či tisíciny a číslovku spájame s prídavným menom *celý*, ktoré nám zastupuje slovné spojenie *celá jednotka*, a so slovami *desatina, stotina, tisícina*, ktorými vyjadrujeme zlomky celých jednotiek. A tak hovoríme *jedna celá jedna desatina, dve celé dve desatiny, päť celých šesť desatín, sto celých sedem desatín*, ale aj *desať celých päťdesiatdva stotín, pätnásť celých stotridsaťdva tisícín*. V genitíve množného čísla je prídavné meno *celý* aj po číslovke *nula*, teda *nula celých sedem desatín*, rovnako ako *nula stupňov, nula bodov*.

Ak sa v písaných textoch číslovky namiesto slovného vyjadrenia zapisujú číslicami, postupujeme rovnako ako pri ich slovnom vyjadrení. Bližšie určovaný predmet uvádzame v tom istom tvare, aký má byť, keby sme číslovku zapísali slovom, napr. *spotreba na sto kilometrov je 7,4 litra* (t. j. *sedem celých štyri desatiny litra*), *náklady na rekonštrukciu dosiahli 2,3 milióna eur* (t. j. *dve celé tri desatiny milióna*).

PaedDr. Matej Považaj, CSc.
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV

INSIA - NAJVÄČŠIE ÚSPECHY V ROKU 2011

- > INSIA vstúpila do partnerstva s **najväčším maklérom na svete**, spoločnosťou Marsh.
- > INSIA prišla na trh s **revolučným** produktom Samostatné poistenie čelného skla.
- > INSIA v októbri 2011 usporiadala v poradí už 3. ročník dvojdnovej odbornej konferencie pre partnerov INSIA, INSIAFEST 2011.
- > INSIA už po šiesty krát za sebou obhájila svoju pozíciu v prestížnom rebríčku spoločnosti **Deloitte, Technology FAST50CE**.
- > INSIA – k 31. 12. 2011 dosiahla poistný kmeň vo výške **132 mil. EUR**.

Pre viac informácií nás kontaktujte:
E-mail: partner@insia.sk
Mobil: **0905(03) 500 080**
www.UspesnyMakler.sk

INSIA – VAŠA CESTA K ÚSPECHU !!!

Poistné rozhlády